

Vlaams
Parlement

vergadering **C17**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 8 oktober 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van cultuureducatie en -participatie – 3397 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de dreigende afschaffing van Kunstkuur en over de plaats voor kunst en cultuur in ons onderwijs – 3464 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van artistieke vorming in het secundair onderwijs – 3470 (2019-2020)	5
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het toezicht op de faciliteiten-scholen – 3449 (2019-2020)	16
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitwerking van de Vlaamse canon – 3458 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse canon – 3460 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de commissie die bevoegd is voor de Vlaamse canon – 3515 (2019-2020)	19
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gezonde voeding op school – 3481 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gratis schoolmaaltijden tijdens de middagpauze – 3518 (2019-2020)	27
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nieuwe regels voor zittenblijven met een B-attest – 3484 (2019-2020)	34

- VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiële tekorten in het hoger onderwijs ten gevolge van corona
– 3502 (2019-2020) 38
- VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verschillende vaststelling in juni en in september 2020 van de leerachterstand ten gevolge van de coronamaatregelen op basis van dezelfde proeven
– 3503 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerachterstand ten gevolge van het afstandsonderwijs
– 3526 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van corona op de leerresultaten
– 1 (2020-2021) 41
- VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het uitreiken van diploma's in het volwassenenonderwijs
– 3504 (2019-2020) 48

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van cultuureducatie en -participatie
– 3397 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de dreigende afschaffing van Kunstkuur en over de plaats voor kunst en cultuur in ons onderwijs
– 3464 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toekomst van artistieke vorming in het secundair onderwijs
– 3470 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, onderwijs is voor veel van onze jonge mensen de enige manier waarop zij met kunst en cultuur in aanraking komen. Het is dan ook belangrijk dat kinderen en jongeren via de school op een laagdrempelige manier kunnen kennismaken met de grote verscheidenheid aan cultuur en het brede gamma van culturele activiteiten.

De laatste jaren zijn er verschillende succesvolle initiatieven op poten gezet die de cultuureducatie en -participatie op school verhogen. Zo is er onder meer Kunstkuur, dat al enige tijd samenwerkingen tussen scholen en nabijgelegen academies tot stand brengt. Kunstkuur brengt kunstenaars in de klas, wat talenten bij leerlingen kan aanwakkeren en hen de stimulans biedt om ook buiten de school aan cultuur te participeren. Kunstkuur draagt ook bij aan de toeleiding van kansarme leerlingen naar de academie of de amateurkunsten, naast het verhogen van cultureel bewustzijn en culturele expressie bij deze leerlingen. In 2019 waren er 98 lokale samenwerkingsinitiatieven in het kader van Kunstkuur. Op 1 september 2020 gingen 104 nieuwe Kunstkuren van start. Deelnemende scholen worden hierbij ondersteund in de vorm van extra uren voor het deeltijds kunst-onderwijs (dko) en werkingsmiddelen.

Cultuureducatie en -participatie bieden een extra meerwaarde aan ons onderwijs. In het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 29 januari 2020 over culturele schooluitstappen en cultuuraanbod op school, gaf u aan dat u tijdens deze legislatuur alle onderwijsvormen wilt stimuleren tot cultuur en cultuurparticipatie. Ook de eindtermen eerste graad leggen op dat vlak de lat al hoger. Ook is het tot stand brengen van lokale samenwerkingsinitiatieven tussen academies en scholen van het kleuter-, leerplicht- en hoger onderwijs verankerd in het niveaudecreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs.

Een mogelijke besparing op cultuur in het onderwijs komt zeker niet ten goede van de leerlingen en is in deze coronatijden ook een bijzonder ontgoochelend signaal aan de cultuursector die het eveneens bijzonder moeilijk heeft.

Minister, zult u blijvend voorzien in subsidies voor initiatieven zoals Kunstkuur, zodat elke leerling, ook de leerling die thuis niet in aanraking komt met cultuur en kunst, de mogelijkheid heeft om tijdens zijn of haar onderwijscarrière op een gedegen manier in aanraking te komen met cultuur, met kunst, in het besef dat

deze leerlingen vandaag door corona ook veel minder culturele schooluitstappen maken?

Overweegt u besparingen? Indien zo, welke argumentatie heeft u hiervoor? En indien zo, hoe zullen die besparingen op cultuur in het onderwijs in overeenstemming te brengen zijn met datgene dat we net naar voren schuiven, namelijk het stimuleren van cultuurparticipatie? Want als je daar bespaart, zal het bijzonder moeilijk worden om die twee zaken met elkaar in overeenstemming te brengen, aangezien ze eerder aan elkaar zijn tegengesteld.

Welke andere, concrete initiatieven hebt u overwogen om, vanuit Onderwijs, de noodlijdende cultuursector te steunen? Zult u hierover overleg plegen met uw bevoegde collega Jan Jambon?

Ik ga direct over naar mijn volgende vraag om uitleg, die deels in het verlengde ligt van mijn voorgaande vraag, vooral dan wat cultuurparticipatie en cultuur-educatie op onze scholen betreft.

Volgend schooljaar wordt het gemoderniseerde secundair onderwijs verder uitgerold in het eerste jaar van de tweede graad. Daarbij worden de eerder gemaakte afspraken gevolgd, waarbij studierichtingen herzien worden en gegroepeerd in domeinen en finaliteiten. Tegelijkertijd zullen er ook nieuwe leerplannen van toepassing zijn, gebaseerd op de eindtermen die in het Vlaams Parlement zullen worden goedgekeurd.

De Standaard berichtte op 16 september 2020 dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen alvast gestart is met de opmaak van modellessentabellen voor iedere richting. Daarin is een nieuw, verplicht éénuursvak opgenomen: maatschappelijke, economische en artistieke vorming – een hele mond vol. In tegenstelling tot de huidige vakken plastische opvoeding, muzikale opvoeding en esthetica, die op verschillende momenten complementair worden aangeboden, zal dit nieuwe vak – ik herhaal het nog eens: maatschappelijke, economische en artistieke vorming – te volgen zijn gedurende één jaar in elke graad.

Deze aankondiging heeft terecht ongerustheid veroorzaakt bij leerkrachten artistieke vorming. Een Facebookgroep 'Neen tegen nog minder Artistieke vakken in het secundair' telt intussen al meer dan vijfduizend leden. En dat was op het moment dat deze vraag om uitleg werd ingediend. Ook een open brief op een website werd op een week tijd zesduizend keer ondertekend. Namens Katholiek Onderwijs Vlaanderen reageerde Lieven Boeve met een opiniestuk op VRT NWS. Hij trachtte enigszins gerust te stellen door erop te wijzen dat iedere leerling in het katholiek onderwijs door dit nieuwe vak nu een gegarandeerde basisvorming cultuur zou krijgen. Tegelijk wees hij er wel op dat de nieuwe eindtermen de kar ernstig overladen, waardoor het moeilijk wordt om aparte vakken voor artistieke vorming te blijven handhaven. Daar zit trouwens een tegenstelling in, maar dat zal jullie niet ontgaan zijn, collega's.

Wat is uw reactie op dit standpunt van Lieven Boeve, niet enkel wat artistieke basisvorming aangaat, maar over eindtermen in het algemeen als zijnde een overladen kar?

Wat is volgens u de meerwaarde van vakken zoals plastische opvoeding, muzikale opvoeding en esthetica? In welke mate horen die thuis in het bredere beginsel van cultuureducatie? Gaat het verdwijnen van die vakken niet leiden tot een verarming van cultuurbeleving bij leerlingen, terwijl cultuurbeleving in het regeerakkoord toch duidelijk naar voren komt als heel belangrijk voor onze leerlingen? Het is immers vaak louter via deze vakken dat leerlingen, ongeacht hun thuissituatie – herinner u: onderwijs is net datgene wat ervoor zorgt dat verschillen tussen leerlingen op

alle vlakken worden weggewerkt en wat de basis moet vormen voor hun weg in de maatschappij –, in contact komen met kunst en cultuur.

Welke garanties kunt u bieden dat artistieke vorming niet verwatert binnen projectwerken en containervakken en via transversale eindtermen tot voldoende diepgang komt?

Welke houding inzake artistieke vorming gaat het GO!, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, innemen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ook mijn vraag gaat over de dreigende afschaffing van Kunstkuur en de plaats van kunst en cultuur in ons onderwijs, de twee onderwerpen die ook in de vragen van collega De Gucht terugkomen.

Kunstkuur is een lokaal samenwerkingsinitiatief tussen een academie en een basisschool, secundaire school of instelling voor hoger onderwijs. Het heeft als doel om het cultureel bewustzijn en de culturele expressie bij leerlingen en studenten te verhogen. Het wil ook een vlotte opstap zijn naar het deeltijds kunstonderwijs (dko) om een vernieuwende en bredere instroom in het dko te creëren.

Kunstkuur is onderdeel, samen met dynamoOPWEG en dynamoPROJECT, van Cultuurkuur.

In landelijke gebieden is het door de maximumfactuur niet altijd simpel om cultuurvoorstellingen bij te wonen, vaak door de hoge kostprijs, bussen enzovoort. DynamoOPWEG is dan vaak een oplossing voor die scholen, maar tevens ook een duwtje in de rug voor de, zeker in coronatijden, noodlijdende kunstenaar. Ook Kunstkuur en dynamoPROJECT dragen daartoe bij.

Minister, u sloeg het voorbije jaar een ronde dynamoPROJECT over, nochtans een van de weinige impulsprogramma's voor cultuur in het onderwijs. Het voorziene budget voor Kunstkuur ligt ter onderhandeling op tafel van het sociaal overleg over de besparingen van 100 miljoen in het secundair onderwijs. Maar Kunstkuur kost 4,2 miljoen euro op het totale onderwijsbudget. Misschien laaghangend fruit maar toch ook een druppel op een hete plaat wat besparingen betreft.

Samen met de grote ongerustheid die al heerst als gevolg van de uren plastische en muzische opvoeding die zullen worden geschrapt of samengevoegd in een ruimer vak samen met economische vorming, heeft dit ertoe geleid dat petitie hiertegen op het internet al heel veel handtekeningen hebben verzameld.

In 2013 bleek uit een studie van de OESO dat Vlaanderen het niet goed doet op het vlak van aandacht voor cultuur in het onderwijs. De OESO riep daarbij op om kunst, cultuur, creativiteit toch een mooie plaats te geven in de curricula en de waarde ervan op zich te erkennen.

Minister, klopt het dat Kunstkuur zal worden geschrapt om besparingen in het secundair onderwijs te milderen?

Wat bent u van plan met Cultuurkuur in zijn geheel en de andere deelprojecten dynamoOPWEG en dynamoPROJECT?

Wat is voor u de plaats die kunst, cultuur, creativiteit moeten krijgen in het onderwijs?

Hoe zult u de dreigende culturele verdorring en verarming van ons onderwijs tegengaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal proberen punctueel te antwoorden. Ik begin bij uw vragen, mevrouw Meuleman.

Wat Kunstkuur betreft, zijn in september inderdaad 104 nieuwe kunstkuurtrajecten opgestart bovenop de 98 die in 2019 van start zijn gegaan. Al deze lokale samenwerkingstrajecten zullen de voorziene drie schooljaren kunnen lopen. Bij de start van deze legislatuur werd beslist om het groeipad van het deeltijds kunstonderwijs af te toppen. U hebt het over besparingen in het secundair onderwijs maar daar gaat het niet over. We hebben wel vooropgesteld om het groeipad waarin voorzien was voor het dko te milderen. Er komen dus extra middelen bij maar minder dan initieel vooropgesteld.

Momenteel voeren wij discussie over de vraag of dat, gelet op de decretale wijzigingen die hebben plaatsgevonden in het kader van het dko, de verstandigste optie is. We zitten nu in een discussie in het kader van het programmadecreet, ik kan daar niet op vooruitlopen maar in afwachting van een beslissing heb ik geen nieuwe dossiers goedgekeurd. Ik heb dus niets afgeschaft of ingetrokken maar ik keur geen bijkomende dossiers goed in afwachting van het beslechten van de discussie in het kader van het programmadecreet.

Als gevolg van corona is de dynamoPROJECT-juryronde van mei 2020 niet doorgegaan. Er zijn geen ingrijpende besparingen gepland. Zo werd de dynamoPROJECT-ronde van november 2020 opnieuw gelanceerd begin dit schooljaar.

DynamoOPWEG heeft anderzijds een nieuwe boost gekregen door de verlenging van de samenwerking met De Lijn. Daardoor zijn er al 175.000 leerlingen vervoerd naar culturele bestemmingen. Zowel dynamoPROJECT als dynamoOPWEG, alsook Kunstkuur, wordt aangeboden via het platform cultuurkuur.be. Dat platform zullen we ook blijven optimaliseren, waar mogelijk.

Ik kom zo dadelijk terug op de integratie van cultuur en kunst in het curriculum, in het kader van de discussie over de eindtermen. Wel geef ik alvast mee dat de onderwijsinspectie jaarlijks aandacht besteedt aan het opvolgen van de kwaliteit van muzische vorming in het basisonderwijs, en ook de nodige aandacht zal besteden aan de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie in het secundair onderwijs, zoals die ook vervat zal zijn in de eindtermen. Daarbij is de inspectie gericht op het blijven verbeteren van het onderwijsleerproces van de muzische talenten van de leerlingen. Scholen kunnen zich op dat terrein ook laten professionaliseren en begeleiden door de pedagogische begeleidingsdiensten.

Het is wel zo dat er inzake cultuureducatie nog wel wat staat te gebeuren. Zoals hier ook werd gesuggereerd, plannen we, in het kader van de samenwerking met de minister-president, als bevoegd cultuurminister, een hernieuwde samenwerking tussen de beleidsdomeinen Cultuur en Onderwijs. Een van de pistes die daarbij vooropstaat, is het aangrijpen van die nieuwe eindtermen betreffende cultureel bewustzijn en culturele expressie om gezamenlijk in te blijven zetten op kwalitatieve cultuureducatie.

Intussen blijven we inzetten op cultuureducatie door onder meer de gezamenlijke systemische aanpak door Cultuur en Onderwijs met betrekking tot de LeesActie-Agenda die in de steigers staat en die ik ook als Voorzitter van het Comité van Ministers van de Taalunie in januari van dit jaar heb bepleit. We hebben de Cultuurdagen in deSingel Antwerpen voor tweede- en derdejaarsstudenten van de lerarenopleiding. We hebben ook de Gouden Poëziemedaille en de Poëziesterren, waarmee we trachten leerlingen uit het basisonderwijs in contact te brengen met recente kinderpoëzie.

Wat de discussie over de eindtermen betreft, er is mogelijk wat verwarring of een verkeerde beeldvorming ontstaan. Ik denk dat het belang van artistieke en creatieve vakken voor de ontwikkeling van jongeren blijkt uit de keuzen die de afgelopen jaren zijn gemaakt. Die hebben ervoor gezorgd dat kunst en cultuur in het te bereiken curriculum, dus in de eindtermen, met andere woorden, zijn opgenomen voor alle graden en voor alle finaliteiten en onderwijsvormen van het secundair onderwijs. Het is natuurlijk nog 'work in progress'. Het zal nog bij u komen, uiteindelijk zult u erover beslissen, maar daar zitten we nu wel.

Vroeger waren er enkel in de eerste graad eindtermen voor plastische opvoeding en muzikale opvoeding. Men noemde dat artistieke opvoeding. Daarnaast zijn er voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs in het huidige curriculum vakoverschrijdende eindtermen die aansturen op kunst- en cultuureducatie. Dat zijn na te streven eindtermen, niet te bereiken eindtermen. In het nieuwe curriculum wordt kunst- en cultuureducatie gevat door de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie, zoals ik al zei. Het curriculum van die competentie gaat breder dan de inhoud van de vakken muzische opvoeding en plastische opvoeding zoals we die vandaag kennen. Esthetica is daarenboven vandaag geen vak van de basisvorming, maar behoort tot het complementaire gedeelte van sommige studierichtingen in de leerplannen van bepaalde onderwijskoepels.

De nieuwe eindtermen zullen dan ook helemaal niet leiden tot een verarming op het vlak van cultuurbeleving en artistieke expressie bij de leerlingen ten opzichte van vandaag, integendeel. De inhoudelijke rijkdom van het nieuwe curriculum met betrekking tot kunst en cultuur blijkt uit de vier bouwstenen op basis waarvan eindtermen zijn ontwikkeld. De eerste bouwsteen is uitingen van kunst en cultuur waarnemen en conceptualiseren. De tweede is uitingen van kunst en cultuur duiden in relatie tot de maatschappelijke, historische en geografische context waarin ze zich manifesteren. De derde is uitingen van kunst en cultuur beleven en de waardering ervoor duiden. De vierde is verbeelding gericht inzetten bij het creëren van artistiek werk.

De eindtermen voor tweede en derde graad secundair onderwijs zijn in nauw overleg met onderwijsverstrekkers enigszins bijgestuurd in functie van de totale haalbaarheid ervan, maar de nieuwe eindtermen voor cultuureducatie leggen de lat echt wel hoger, en dus niet lager, absoluut niet.

De overheid legt eindtermen vast voor zestien sleutelcompetenties. De manier waarop deze eindtermen vervolgens worden vertaald naar vakken, projecten of lessenroosters is de verantwoordelijkheid van de onderwijsverstrekkers en de scholen.

De regelgeving legt enkel op dat de transversale eindtermen, bijvoorbeeld deze onder de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie, moeten worden gerealiseerd in samenhang met inhoudelijke eindtermen van meerdere sleutelcompetenties. Het is de onderwijsinspectie die vervolgens zal controleren of de scholen de eindtermen realiseren bij hun leerlingen. Als er bijstellingen nodig zijn, zal de onderwijsinspectie dit ook opnemen in haar doorlichtingsrapport.

Waar het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) de eindtermen verkavelt over verschillende leerplannen, kiest het officiële net voor één overkoepelend leerplan waarin de eindtermen integraal en letterlijk worden overgenomen. Het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) bijvoorbeeld, geeft in zijn didactisch cahier wel aan welke verbanden er zijn tussen de eindtermen onder de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie en eindtermen onder andere sleutelcompetenties. Bovendien geeft het ook pedagogisch-didactische wenken om die eindtermen te realiseren op de klasvloer.

Recentelijk werd de vakkenlijst voor het secundair onderwijs geactualiseerd. Daarin zijn de vakken muzikale opvoeding, plastische opvoeding, artistieke expressie en esthetica nog steeds opgenomen. Het Katholiek Onderwijs Vlaanderen zal moeten aangeven welke vakken uit de vakkenlijst achterliggend zijn aan het vak maatschappelijke, economische en artistieke vorming (MEAV). Op die manier worden de bekwaamheidsbewijzen die gekoppeld zijn aan de bij besluit vastgelegde vakken welke achterliggend zijn aan het vak MEAV ook van toepassing op het vak MEAV.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik hoor het u allemaal graag zeggen, maar de realiteit is, dat als ik de finaliteit lees die het KOV of in elk geval haar voornaamste woordvoerder naar voren brengt, dat iets anders doet vermoeden. Ik ga met u akkoord dat er inzake sleutelcompetenties veel meer aandacht gaat naar de manier waarop we kijken naar die cultuur. Aan de andere kant zie ik dat niet vertaald in wat de heer Lieven Boeve zegt over het vak maatschappelijke, economische – wat is het ook weer, MEAV? *(Opmerkingen)*

Het was retorisch bedoeld. Probeer maar eens een lijn te trekken in wat je in dat vak gaat geven. Dat duurt een jaar. Daar gaat een amalgaam bij elkaar komen en er zit geen lijn in. De realiteit is dat je naar een verarming gaat van het culturele aanbod voor een aanzienlijk deel van onze Vlaamse jeugd. Ik doe daar niet noodzakelijk elke avond een vreugdedans voor, maar 75 procent van onze leerlingen zit in het katholieke net. Dat betekent dat als we niet oppassen en als we naar dit evolueren, we een hele generatie van jongeren zullen verliezen die in veel mindere mate in contact zal komen met cultuur en kunst, en die bijgevolg niet die vorming zal krijgen en misschien ook niet de stap zal zetten om zelf te creëren, want dat is ook een niet onbelangrijke zaak. Als je daar te weinig mee in contact komt, is de kans reëel dat je minder creëert.

Ik vergelijk even met een andere vraag om uitleg van deze namiddag over de Vlaamse canon. Stel u eens voor dat alles zou stoppen.

Wie zal er nog creëren? Wie zal er nog vormen? Ik zal het anders formuleren: wie zal de cultuur die in Vlaanderen wordt gecreëerd verder vormgeven? Dat zijn toch zaken die wij moeten ondersteunen.

De voorzitter: Mijnheer De Gucht, u zit aan twee minuten.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Oké, ik zal daar nog heel kort een vraagje bij stellen.

Ik heb vier minuten, dacht ik.

Wat Kunstkuur betreft, zegt u dat u er op dit moment geen andere hebt aanvaard, maar dat u het niet stopzet. Is dat wat ik uit uw antwoord mag begrijpen? Dat bijgevolg, op het moment dat het programmadecreet erdoor is, er opnieuw ruimte is om daar verder op te werken, en dat het zeker niet zo is dat wat u naar voren bracht, zowel dynamoPROJECT als Kunstkuur, worden stopgezet? Mag ik dat daaruit begrijpen?

De voorzitter: Mijnheer De Gucht, u zit nu echt ver boven uw tijd.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik heb toch vier minuten? Mag je maar één minuut reageren per vraag?

De voorzitter: Nee, twee minuten, maar niet per vraag. Een gekoppelde vraag heeft twee minuten.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben ook absoluut niet gerustgesteld door uw antwoord. Ook hier wordt de lat lager gelegd ten opzichte van de voorstellen die uit de ontwikkelcommissies zijn gekomen op het vlak van de eindtermen. Ik denk dat net het omgekeerde nodig is. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) zegt dat, verschillende rapporten zeggen dat er meer aandacht moet komen voor de culturele expressie, voor kunst en cultuur op school. Als je ziet wat het resultaat is van die eindtermen en die lat die lager komt te liggen dan aanvankelijk was voorzien ... Ik verwijs bijvoorbeeld naar het feit dat in de derde graad aso de culturele vakken van 2 naar 0,3 zullen zakken. Dat is absoluut niet de richting die we uit moeten.

Er zijn ondertussen tientallen brieven binnengekomen van de culturele sector. De musea schrijven dat ze hun best doen om die educatieve werking tot de kern van hun werking te maken. Maar als dat niet wordt weerspiegeld in de eindtermen, zal die samenwerking daar sowieso op inboeten.

Minister, ik overdrijf niet: op die manier stevenen we af op een dramatische verarming van ons onderwijs. Als u Kunstkuur wilt afschaffen – en ik heb begrepen dat het nog steeds op het hakblok ligt –; als we in coronatijden openen in geel, maar het wordt geel plus, wat betekent dat er geen externen op school mogen komen en er dus geen wisselwerking kan zijn tussen cultuur en onderwijs; als u dan nog eens zegt dat er serieus zal worden teruggeschroefd op het vlak van eindtermen en artistieke vakken, dan denk ik niet dat dat de richting is die we uit moeten. Elke werknemer in Vlaanderen beseft dat je mensen nodig hebt die creatief zijn, die origineel kunnen nadenken en out of the box willen denken. Jongeren zeggen ook: 'Handen af van kunst op school.' Ik vond dat eigenlijk heel mooi. 'Kunst zorgt ervoor dat ik graag naar school ga. Neem dit aub niet weg.'

Minister, ik denk dat de boodschap van die tientallen, honderden, duizenden mensen die de petitie hebben getekend, ondertussen heel duidelijk is en dat u dat moet herzien. Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) is belangrijk, maar ook die artistieke vorming is cruciaal. Het is een van de acht sleutelcompetenties van de OESO. Ik vraag u met aandrang om daar meer aandacht voor te hebben en om die beslissingen terug te schroeven.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Mijn excuses dat ik mijn vraag niet kon stellen, ik had een andere urgente vraag over suïcidepreventie en de rol van de media. Het is heftisch.

Ik heb mijn vraag niet kunnen stellen, maar ik heb wel het belangrijkste deel van uw antwoord gehoord. En zoals collega Meuleman, stemt dat mij allerminst gerust.

Minister, u toont hiermee dat u echt ambitie mist. U mist echt ambitie. U spreekt over excelleren, maar hoe zullen wij in godsnaam excelleren binnen Europa als we de kunsteducatie binnen de schoolomgeving stopzetten? Ik weet dat ik u niet kan overtuigen van de kracht, de intrinsieke kracht van kunst en cultuur. Ik kan u daar niet van overtuigen.

Maar waar ik u misschien wél van kan overtuigen, is van het economische belang. Europa zegt terecht dat we alleen competitief zullen kunnen blijven tegenover de rest van de wereld als we niet alleen inzetten op STEM, maar ook op Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics (STEAM). STEAM bevat de A van Arts. Die 21st century skills gaan over het belang van creativiteit, van kunst en cultuur om vooruit te gaan, om de vierde industriële revolutie die op ons afkomt, tegemoet te kunnen treden.

De collega's hebben vragen gesteld over de schoolvoorstellingen. Dat is een ramp. Het is een ramp voor de cultuursector, maar ook voor de jongeren, voor heel wat jongeren die nooit via hun ouders zullen kennismaken met de wereld van kunst en cultuur. Voor mij was het inderdaad via de school dat ik die wereld heb leren kennen en dat die wereld voor mij is opengestaan.

Eén, het is eigenlijk compleet ongehoord dat u zomaar voor de zomer bent beginnen morrelen aan die eindtermen, terwijl dat eigenlijk zelfs niet wettelijk is. Twee, de vraag is ook: wie leidt wie? Boeve of uzelf? Ik heb een cartoon gezien die dat mooi samenvatte. De creatie van dat vak MEAV is gebeurd zonder overleg. Dat betekent dat er in de tweede graad slechts tien uur – tien uur! – tijd zal zijn voor artistieke vorming. Dat is echt niets. Hoe wilt u realiseren dat kinderen, dat jongeren zich engageren voor kunst en cultuur?

De voorzitter: Mevrouw Segers, uw twee minuten zijn ook voorbij.

Katia Segers (sp-a): Ja, maar ik heb mijn vraag ook niet kunnen stellen. De stroom aan opinies, de Facebookgroep wijzen erop dat niet alleen de verontwaardiging, maar ook de nood zeer groot is.

Weet u, ik verlang terug naar de periode in 2006 waarin toenmalig minister Vandenbroucke, bevoegd voor onderwijs, bij Anne Bamford een belangrijk rapport had besteld. Dat rapport toonde aan hoe belangrijk kunsteducatie is. Minister, ik wil u ertoe oproepen om dat opnieuw ter harte te nemen en écht werk te maken van kunsteducatie.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik kom enkel tussen op de vragen over Kunstkuur en cultuureducatie. Ik wilde even aangeven dat Kunstkuur samenwerkingen tussen school en academie stimuleert, maar dat is natuurlijk niet de enige mogelijkheid voor scholen en academies om samen te werken. Via het dynamo-PROJECT kun je 2000 euro steun krijgen om een creatief schoolproject uit te werken. Dat zijn zaken die door de scholen moeten worden aangevraagd. Dat is een administratief gebeuren, je moet allerlei papieren invullen en dan moet je afwachten of je in aanmerking komt of niet. Maar gelukkig zijn er daarnaast ook heel veel spontane initiatieven tussen academies en scholen, die continu zijn en dikwijls veel minder papierwerk vragen.

Daar wil ik even op terugkomen. Het nieuwe decreet van het dko, dat twee jaar geleden in werking is getreden, evalueert ook op de samenwerking tussen het dko en het onderwijs. Minister, hoe zult u dat meenemen in de evaluatie? Het lijkt me zinvol om de spontane samenwerkingen te stimuleren, zodat we ook het hele brede oppervlak van ons onderwijs in die kunstwereld kunnen inbedden. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik dank jullie voor de zeer interessante vragen. Ik ben – en dat is wel duidelijk – een believer van het deeltijds kunst-onderwijs en de cultuureducatie. En u ook, minister. In een van de vorige zittingen hebt u het volgende uitgesproken: "Cultuuronderwijs is vaak een barometer van kwaliteit." Er is hier al verwezen naar Anne Bamford die in 2007 de alarmbel luidde dat het niet goed ging met onze muzische vorming en onze kunst- en cultuureducatie. In het nieuwe decreet, dat tijdens de vorige legislatuur trouwens kamerbreed werd goedgekeurd, is artikel 4 voor onze fractie zeer belangrijk.

Ik heb het al heel vaak geduid, maar het dko is in sommige gebieden echt de enige professionele culturele kunstspeler. Het lijkt me heel belangrijk om daarbij stil te staan. Ook moeten we bekijken wat het effect is van corona op het aantal

inschrijvingen in het dko. Men geeft aan dat men, door niet te kunnen aanwezig zijn in het leerplichtonderwijs, een terugval ziet van het aantal leerlingen dat inschrijft in het deeltijds kunstonderwijs. Minister, bent u het ermee eens dat we, als we inzetten op de samenwerking tussen dko en het reguliere onderwijs, dan ook zeker moeten inzetten op het leerplichtonderwijs, én ook aandacht moeten hebben voor die gebieden waar er zeer weinig professionele spelers zijn? Daar moet de samenwerking tussen het dko en het leerplichtonderwijs zeker worden bestendigd.

En nog kort rond de eindtermen. Dat is een enorm moeilijke oefening. Je hebt aan de ene kant de haalbaarheid: hoe realiseren we dat onderwijs met de tijd die voorhanden is? Aan de andere kant heb je ambitie vanuit verschillende maatschappelijke hoeken om zoveel mogelijk mee te geven aan onze toekomstige volwassenden. We hebben zestien sleutelcompetenties en die zijn gelijkwaardig, daar zit geen hiërarchie in. Men kan er enkel maar voor pleiten dat we ervoor blijven zorgen dat we onze toekomstige burgers ook blijven opleiden tot creatieve mensen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik waardeer uw ambitie om de eindtermen voor kunst en zo verder op te trekken, maar we hebben die hier nog niet gezien, dus voor ons is het zeer moeilijk om dat concreet te kunnen vaststellen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Neen, wij hebben die hier nog altijd niet liggen, bij mijn weten.

In de praktijk krijgen we één clustervak – weliswaar in het katholiek onderwijs, maar dat vertegenwoordigt wel het grootste deel van onze leerlingen –: maatschappelijke, economische en artistieke vorming, zaken die eigenlijk heel ver uit elkaar liggen en waarvan ik niet begrijp waarom het zinvol is om ze te clusteren. Het zal, denk ik, ook leiden tot onherkenbaarheid bij de leerlingen; nu weten leerlingen dat ze ofwel muziek, ofwel tekenen ofwel esthetica hebben. En het is ook niet zeker of het wel gegeven zal worden door gespecialiseerde leerkrachten. Je krijgt er dus ook nog eens de onzekerheid van de leerkrachten bovenop. En dat ongenoegen is heel duidelijk zichtbaar geworden via Facebook en via die petitie.

Wij dringen dus heel erg aan op overleg hieromtrent met het werkveld en met de vertegenwoordigers van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, want het gaat toch echt wel over kunstvakken die veel meer betekenen dan zomaar meetbare nuttige output. Ik vind dat dit echt ruim besproken moet worden. We mogen het hier niet bij laten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik denk dat we een beetje moeten weten wat we zelf willen. We willen meer wiskunde, meer talen, meer sport, meer financiële geletterdheid, meer cultuur, meer burgerschap, alleen maar meer. Maar dan moet u er ook bij durven te zeggen dat u op woensdag en zaterdag les gaat geven. *(Opmerkingen)*

Oké, dat wilt u niet. Het is goed dat u al duidelijk zegt dat u dat niet wilt. Maar u moet wel kijken naar de realiteit. De uren zijn beperkt. Dat u cultuur heel belangrijk vindt, dat vind ik fantastisch, want dat wil zeggen dat de vragen rond de canon hier straks op breed applaus zullen kunnen rekenen, want daar zit ook Vlaamse cultuur en geschiedenis in. Ik ben al heel blij dat u dat wilt. De eindtermen, die willen we ook allemaal ambitieus. Dat is een en-en-enverhaal. Maar, zoals de minister ook heeft gezegd, moeten we wel ergens realistisch blijven.

Ik heb ook vastgesteld dat de koepel van het katholiek onderwijs iets heeft voorgesteld. Mijn oproep is – en daar speelt de vrijheid van onderwijs en de collega's

van CD&V zullen het mij graag horen zeggen –: die vrijheid situeert zich in de scholen, niet bij de koepels, maar bij de scholen. Als scholen binnen het katholieke net dus zeggen: 'Nee, wij blijven esthetica geven', dan kunnen zij dat. Er is niets wat hun dat verbiedt. Niets! Ik moedig hen zelfs aan om dat te doen. Ik moedig hen aan.

Twee, ja, er moet overleg zijn, maar dat overleg zit niet bij ons. Tenzij we hier samen beslissen om in dit parlement lessentabellen te gaan goedkeuren, met vakken en met de uren ernaast. Het is het een of het ander. Ik vind dat wel belangrijk. Je kunt hier niet zeggen dat er én straffere eindtermen moeten zijn én een bepaald vak; we moeten weten wat we willen. Dat zit momenteel op het niveau van de scholen – en ik rond af, voorzitter – en ik denk dat er op dat niveau een belangrijke oefening moet gebeuren over wat scholen op een bepaalde manier doen.

Ik geef nog één ding mee. Ik ben ook geen fan van clustervakken, maar misschien is het interessant om in plaats van een clustervak, één vak te geven, maar dan intensiever en gedurende één semester. Dat lijkt me veel beter dan een clustervak gedurende een heel jaar. Daar ben ik sowieso geen fan van.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat Kunstkuur betreft, blijft alles wat al loopt, lopen, met daarbovenop 104 trajecten die in september gestart zijn. Dat is de situatie. Verder hebben we nog geen beslissingen genomen in nieuwe dossiers die worden ingediend. Ik denk dat dat een duidelijke situatie is.

De hele discussie over die eindtermen gaat natuurlijk verder. Daarover, mevrouw Meuleman en mevrouw Segers, moet ik toch zeggen dat er hier recht tegenover misschien een regering van positieven zit, maar hier is het toch wel wat deprimo. Mevrouw Segers, u hebt mijn antwoord zelfs niet nodig om te concluderen dat er een totale culturele kaalslag plaatsvindt. U hebt mijn antwoord niet eens gehoord, maar zegt toch dat die eindtermen desastreus zijn wat betreft kunst en cultuur. Wel, ik zeg u heel duidelijk dat de lat hoger komt te liggen ten opzichte van de huidige situatie. En u zult er zichzelf van kunnen vergewissen, want die eindtermen komen naar hier en dan kunt u me zeggen wat er nog allemaal bij moet en wat eruit moet. Want het is een 'zero-sum game', snapt u dat niet? *(Opmerkingen van Katia Segers)*

Het is wel een zero-sum game. U moet uw hoofd niet schudden. Het is wel een zero-sum game. De onderwijstijd is wat hij is. Dat wil zeggen dat, als je aan het ene meer aandacht wilt geven, je aan het andere minder aandacht moet geven. Kom dus niet zeggen waar er meer aandacht naartoe moet gaan, zonder meteen ook te zeggen waar er verhoudingsgewijs minder aandacht naartoe moet gaan. Dat is net de moeilijkheid van de oefening: je moet keuzes maken. Een beetje meer aandacht voor het ene betekent minder aandacht voor het andere. Dat is substitutie, de essentie van een zero-sum game.

Het is gemakkelijk om iedereen tegelijk gelijk te geven. Iedereen vraagt meer aandacht rond zijn specialiteit of vakgebied, dat is des mensen. Een verantwoordelijke houding is dan om wel een luisterend oor te bieden, maar ook om de ontwikkelingscommissies de afweging te laten maken en dan tot een besluit te komen. Dat zijn trouwens werkzaamheden waarbij ik niet rond de tafel zit. Zit hier dus niet met de beschuldigende vinger te wijzen, want ik zit daar niet aan tafel. Zelfs mijn kabinet niet. Finaal wordt dat werk van de ontwikkelingscommissies bij ons op tafel gelegd en vervolgens is er discussie over de haalbaarheid ervan. Daarna grijpen we erop in door een en ander te viseren en een advies te vragen bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), die er vervolgens zelf ook niet uitkomen en tegengestelde adviezen opleveren. En dat is allemaal niet erg, maar dat is een blijk van de moeilijkheid van de oefening.

We gaan dus keuzes maken, hopelijk zo spoedig mogelijk, en dan komen we terug naar u en mag u het debat ten gronde voeren en zeggen wat er meer of minder moet. Maar enkel zeggen wat er bij moet komen, dat gaat niet.

Inzake de discussie rond MEAV – of hoe men dat in het kort ook zal noemen –, denk ik dat we er wijs aan gedaan hebben – en ik heb er toch wel voor moeten vechten – om te beslissen, wanneer vakken geclusterd worden en er nieuwe termen worden bedacht, dat het altijd duidelijk moet zijn welke vakken eronder zitten. Als men dus een nieuwe vlag bedenkt, willen wij weten welke lading die vlag dekt. En wij niet alleen, ook de leerlingen en de ouders. U merkte het terecht op, mijnheer De Gucht: MEAV, wat is dat dan? Als ouder wil je weten wat je kind krijgt, wat er onder die vlag zit. We zijn daarover nu binnen de regering overeengekomen: als je met een vlag komt, dan willen wij weten welke lading gedekt wordt, welke vakken eronder zitten. Ik denk dat dat goed is. Ik kan onderwijsverstrekkers niet verhinderen om bepaalde vakken te clusteren en daar dus ook een nieuwe naam aan te geven. Dat kunnen we niet tegenhouden, maar het moet wel duidelijk zijn voor iedereen – leerlingen, leerkrachten en ouders – welke vakken uiteindelijk gedeceerd worden.

Tot slot, mevrouw Segers, ben ik het met u eens dat ook schoolvoorstellingen en dergelijke belangrijk zijn. Daarom heb ik een negatief advies gegeven op de vraag van de burgemeester van Vilvoorde om in het basisonderwijs over te schakelen van code geel naar code oranje. Dat had quasi geen enkele virologische impact, maar zou er wel voor zorgen dat extra-murosactiviteiten niet meer zouden kunnen plaatsvinden, waaronder schoolvoorstellingen. In Vilvoorde kan dat dus niet meer, maar dat is niet op basis van mijn suggestie. Integendeel, ik had daar negatief rond geadviseerd.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wat die clustervakken betreft, is dat inderdaad zo en ik denk dat het misschien tijd wordt dat we eens proberen om aan Lieven Boeve duidelijk te maken dat het interessanter is om af en toe eens terug te koppelen naar u en naar dit parlement alvorens de trom te slaan. Die man heeft daar soms de neiging toe.

Ik denk dat iedereen in deze commissie het erover eens is dat onderwijs de manier is om vooruit te komen in onze samenleving en in het leven in het algemeen. En ik zeg u dat de manier om als maatschappij vooruit te gaan afhangt van de manier waarop die maatschappij invulling geeft aan cultuur en kunst. Straks zal nog aan bod komen wat dat in Vlaanderen betekent maar ik denk dat het bijzonder belangrijk is dat we die boodschap luid en duidelijk blijven brengen. Kunst is in een maatschappij het bindmiddel dat mensen bij elkaar brengt en emancipeert. We moeten daar dan ook blijvend op inzetten.

Mijnheer Daniëls, u kent mijn antwoord op uw vraag al. U begint al te lachen, dus u weet het. Laat ons daar eens over praten op het moment dat bepaalde grondwetsartikelen voor wijziging vatbaar zijn. Dan kunnen we daar onmiddellijk een oplossing voor vinden. Tussen ons gezegd, het zijn bepaalde partijen die momenteel niet in de Vlaamse meerderheid zitten, die ervoor hebben gezorgd dat dit niet voor herziening vatbaar is geworden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik kijk uit naar de discussie over de eindtermen en wat er nog overblijft van de voorstellen die uit de ontwikkelingcommissie zijn gekomen. Het is inderdaad een beetje eigenaardig dat de leerplannen al worden opgemaakt nog voor de eindtermen hier zijn afgeklopt. Daarbij zien we toch serieuze verschuivingen van 2 naar 0,3 uur. Ik heb daarnet al gewezen op de

afzwakking van die artistieke vakken. Ik denk dat dat niet kan, dat is een beetje de wereld op zijn kop. We zullen dat op het moment zelf goed moeten bekijken.

Minister, er gebeuren momenteel, en dat is ook de reden waarom die vragen samen werden genomen, verschillende zaken die echt knabbelen aan kunst en cultuur in het onderwijs. Ik heb ze daarnet allemaal opgesomd. Dit terwijl rapport na rapport, intentie na intentie, ook van deze Vlaamse Regering met haar het actieplan 'Cultuur en onderwijs - Samen voor meer en beter' uit 2018, aantoonde, ook vanuit de OESO en de Europese Commissie, dat het echt de bedoeling moet zijn om daar meer aandacht aan te schenken omdat we op dat vlak slecht scoren. Ik begrijp dat er afwegingen moeten worden gemaakt maar laat dat niet ten koste gaan van die artistieke vorming die tot de sleutelcompetenties behoort en zo belangrijk is.

Ik wil echt vragen om Cultuurkuur niet op tafel te leggen als het over besparingen gaat en dat te handhaven. Daarnaast vraag ik u om bij de eindtermen nog eens goed te bekijken hoe we wat nu gebeurt kunnen terugschreeven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het toezicht op de faciliteitenscholen – 3449 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, na mijn schriftelijke vragen over de Franstalige basisscholen in de zes faciliteitengemeenten van november 2019 en februari dit jaar dit jaar bleef ik op mijn honger want het enige dat u aangaf, was dat u contact zou opnemen met uw collega-minister bij de Franse Gemeenschap om de nodige afspraken te maken over het overnemen van de inspectieverslagen van de Franstalige basisscholen in de Vlaamse Rand. Ik citeer even uit het antwoord: "Ik zal er ook op aandringen dat bij die inspectiebezoeken wordt ingegaan op het vak Nederlands, dat op basis van de onderwijstaalwet van 1963 in die scholen sterker moet zijn dan in andere scholen van de Franse Gemeenschap."

U wees ook mijn suggestie van de hand om de financiering van de faciliteitenscholen stop te zetten en stelde: "Het is geheel onduidelijk op basis van welke juridische elementen deze scholen uit de subsidiëring zouden kunnen worden gehaald."

Maar veertien dagen geleden, op 17 september, duikt ineens een heel andere minister op, gestaald door corona, die eindelijk zijn harnas aantrekt en die deze Franstalige scholen onder de loep laat nemen door een onafhankelijke commissie. Die zal moeten nagaan of de eindtermen voldoen aan de Vlaamse verwachtingen.

Uiteraard juichen wij dit initiatief toe, maar we hebben toch nog een aantal concrete vragen bij de opzet van deze commissie.

Minister, heeft het beloofde overleg intussen plaatsgevonden en zo ja, wat is daaruit voortgevloeid?

Welke garanties hebt u dat deze scholen uw commissieleden zullen toelaten om die scholen te bezoeken en de kwaliteit van hun lessen en evaluatie te controleren? Maandag heeft de minister-president van de Franse Gemeenschap, Pierre-Yves Jihole, beklemtoond dat de regering van de Franse Gemeenschap nooit eender

welke Vlaamse controle zal aanvaarden in Franstalige scholen in de Rand die door de Vlaamse Regering worden gesubsidieerd. Ik ben daar zeer ongerust over.

Kunt u wat meer zeggen over de samenstelling van deze commissie?

Wordt hierbij enkel het vak Nederlands getest of gaat u breder? Waarop zal de focus liggen bij dit toezicht?

Tegen wanneer moet deze commissie haar werkzaamheden klaar hebben? Ik vernam immers dat de Vlaamse Regering tegen het einde van dit jaar zal beslissen of de Franstalige scholen opnieuw een uitzondering krijgen om de Franstalige eindtermen te volgen, dus dan zal de commissie toch wel vrij snel te werk moeten gaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Laeremans, u verwacht een en ander. Het gaat hier niet over een onderwijsinspectie maar over de vraag of de eindtermen in de Franse Gemeenschap gelijkwaardig zijn aan de Vlaamse eindtermen.

Ik vind het cruciaal dat de Vlaamse overheid de vinger aan de pols kan houden inzake onderwijskwaliteit, ook in de scholen van de faciliteitengemeenten. Daarom heb ik beslist om een commissie van deskundigen en de Vlaamse Onderwijsinspectie aan het werk te zetten om de gelijkwaardigheid tussen de eindtermen in de Franse Gemeenschap en de Vlaamse eindtermen na te gaan. Die scholen moeten een afwijking van de Vlaamse eindtermen vragen. Vroeger werd die automatisch en de facto verleend. Ik zeg: neen, we gaan dat eens bekijken.

U mag dat niet verwarren met een doorlichting door de Onderwijsinspectie. De commissie waarvan sprake gaat na in welke mate de eindtermen die deze scholen willen gebruiken gelijkwaardig zijn aan de Vlaamse eindtermen. We doen dat bijvoorbeeld ook in de Steinerscholen voor de eindtermen van de eerste graad secundair onderwijs. Ik heb daarover een hele discussie gevoerd met de Steiner-scholen en we hebben uiteindelijk een akkoord bereikt. Het gaat hier om een gelijkaardige procedure.

Zoals het besluit van de Vlaamse Regering aangeeft, zullen de overheid en de aanvragers zelf elk evenveel leden kiezen uit een lijst die ik zal opstellen. De aanvraag tot gelijkwaardigheid betreft het hele curriculum en is dus niet beperkt tot het leergebied Nederlands. De vraag over de al dan niet-gelijkwaardigheid wordt nadien voorgelegd aan de Inspectie van Financiën voor advies. De Vlaamse Regering beslist ten laatste tegen eind dit jaar.

Wat de gelijkwaardigheid betreft, heeft het geen zin om contact op te nemen met mijn collega van de Franse Gemeenschap. Wel zal ik in de toekomst contact opnemen om de inspectieverslagen te krijgen. Maar opnieuw, het ene heeft as such niets te maken met het andere.

Ik start deze procedure dus op omdat de schoolbesturen zelf een aanvraag hebben ingediend om met afwijkende eindtermen te mogen werken. Ik neem aan dat schoolbesturen meewerken aan een procedure die ze zelf in gang hebben gezet. Ze hebben mij zelf een brief geschreven met de vraag of ze mogen afwijken van de Vlaamse eindtermen. Ik heb gezegd dat ik dat wel even zou onderzoeken. Het lijkt me evident dat degene die de afwijking aanvraagt, meewerkt aan het onderzoek. Anders kan ik de vraag zelfs niet beoordelen.

U zult zich ook wel herinneren dat deze aanvragen zich al sinds 2011 voordoen. Die aanvragen zijn niet ten gronde behandeld, zodat men eigenlijk impliciet de Franstalige eindtermen mocht blijven gebruiken. Ik wil die afwijking niet zomaar toekennen zonder een gelijkwaardigheidstoets uit te voeren. Ik neem aan dat de

scholen tevreden zijn dat hun aanvraag eindelijk ook ten gronde zal worden behandeld.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dus dat dat uiteindelijk enkel een administratieve vergelijking is van de eindtermen en dat het jammer genoeg niet gaat over inspectie, dat ze dat zeker niet zouden dulden. Dat u breder gaat dan enkel Nederlands, vinden we goed. Dat dat overleg weinig zinvol is, had ik ook wel verwacht. Ik ben benieuwd of u erin zult slagen om die inspectieverslagen vast te krijgen, want daar is ook wel wat uit af te leiden. In elk geval, als het enkel om een administratieve vergelijking van de eindtermen gaat, dan kunnen we misschien wel vaststellen dat iets niet goed genoeg is voor ons, maar daar zullen ze zich waarschijnlijk niks van aantrekken. Wij zouden de praktijk beoordeeld willen zien, want wij geven hier een pak geld aan en we hebben geen enkel idee van het niveau van het Nederlands dat die gasten daar krijgen. Het gaat niet alleen over Franstalige leerlingen. Het gaat over een pak leerlingen wier thuistaal niet het Nederlands en niet het Frans is en die volgens ons absoluut geen Nederlands die naam waardig zullen krijgen op die lagere school, met alle gevolgen van dien. Daar vrezen we voor.

Het benieuwt me dus of u nu echt niet verder kunt gaan dan wat u op dit ogenblik doet.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega Laeremans, bedankt voor de vraag. Minister, bedankt voor het antwoord. Onze fractie vindt het belangrijk dat die commissie is aangesteld, volgens het principe dat wie betaalt, bepaalt. Dat zijn ze aan de overkant van de straat helaas vergeten. In dit geval denk ik dat het toch belangrijk is dat onderwijs gefinancierd met Vlaamse middelen ook voldoet aan de Vlaamse kwaliteitsnormen. Dat men nu via die commissie de eindtermen gaat vergelijken om te zien of er sprake is van evenwaardigheid, is dus toch al een goede stap. We zullen dat verder mee opvolgen en zien wat er uit die vergelijking komt en welke volgende stappen er dan verder nodig zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb geen bijkomende vragen genoteerd, enkel steun voor dit initiatief.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): We zullen dus inderdaad afwachten wat dit administratief onderzoek dan oplevert, maar in elk geval is de conclusie voor ons al jarenlang duidelijk: die subsidie moet worden gestopt. Wij willen die leerlingen best opvoeden en les laten volgen enzovoort, daar zijn die middelen terecht voor, maar wie betaalt, bepaalt, zoals de collega daarnet heeft gezegd. Wij vinden dat de huidige subsidiëring niet aan dat principe voldoet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitwerking van de Vlaamse canon

– 3458 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse canon

– 3460 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de commissie die bevoegd is voor de Vlaamse canon

– 3515 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, op 18 september 2020 lanceerde u een voorstel over de uitgangspunten van de Canon van Vlaanderen. De canon zal werken met thematische vensters, die een stukje vertellen over de geschiedenis van Vlaanderen. Daarbij is er aandacht voor geschiedenis in de brede zin, maar ook voor kunst, cultuur, wetenschappen, taal, literatuur en neerlandistiek, materieel en immaterieel erfgoed. Historicus Emmanuel Gerard zal een onafhankelijke commissie leiden, die tegen uiterlijk oktober 2022 de Vlaamse canon zal voorstellen. Die commissie zal uit maximaal negen leden bestaan en krijgt een grote mate van autonomie.

Daarover heb ik de volgende vragen. Kunt u een toelichting geven bij de uitgangspunten voor die Vlaamse canon? Hoe kwamen ze tot stand, welke criteria en factoren kwamen in aanmerking en hoe zult u erover waken dat de uitgangspunten voor de Vlaamse canon worden gerealiseerd in de werkzaamheden van een autonome commissie?

Ondertussen heb ik al een beetje gelezen over de heer Gerard. Dus mijn volgende vraag is misschien wat overbodig, maar toch: op basis van welke criteria bent u ertoe gekomen om hem aan te stellen als stuurman van de onafhankelijke commissie die de canon zal schrijven?

Op welke manier zal er dan worden teruggekoppeld en gerapporteerd over de werkzaamheden van de commissie die de canon zal uitwerken? Hoe zullen de experts uit het onderwijs, de leerkrachten, in hoofdzaak de leraren geschiedenis, worden betrokken bij het uitwerken van deze canon?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister, in navolging van onder andere Denemarken en Nederland is het de intentie van de Vlaamse Regering om een Canon van Vlaanderen op te stellen. Ik zal de passage uit het regeerakkoord niet voorlezen, maar daar staat dus wel degelijk in dat we gaan voor een Canon van Vlaanderen, dynamisch en samengesteld door een onafhankelijke en pluralistisch samengestelde wetenschappelijke commissie. Mevrouw Krekels heeft het ook gezegd: er zal worden gewerkt met vensters, namelijk personen, gebeurtenissen en cultureel erfgoed met betrekking tot de historische en culturele ontwikkeling van Vlaanderen.

De canon wordt samengesteld, zoals reeds gezegd, door een onafhankelijke en pluralistisch samengestelde wetenschappelijke commissie. In de beleidsnota

Cultuur wordt dat ook nog eens aangehaald. Dit is in de eerste plaats bedoeld ter ondersteuning van het onderwijs en, in aangepaste vorm, voor inburgeringscursussen voor nieuwkomers.

Via de beleidsnota Onderwijs vernemen we dat men zich voor de realisatie hiervan richt op 2022. Uiteraard steunt mijn fractie dit voornemen voluit. Intussen is ook bekend geraakt, zoals reeds aangehaald, dat professor Emmanuel Gerard de canoncommissie zal voorzitten.

Minister, wanneer is de volledige samenstelling van de canoncommissie voorzien? Wordt die commissie ook ruimer samengesteld dan louter uit wetenschappers? Welke profielen en samenstelling worden geambieerd voor de canoncommissie? Blijft de timing gehandhaafd? Welk tijdspad is er uitgestippeld?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp-a): Minister, u hebt inderdaad op 18 september aangekondigd dat de Vlaamse Regering de uitgangspunten voor de Canon van Vlaanderen heeft vastgelegd, zoals die werden aangekondigd in uw regeerakkoord. De commissie die die canon moet opstellen, zal worden voorgezeten door professor Emmanuel Gerard. Tegen oktober 2022 moet er een Vlaamse canon worden uitgewerkt. Die commissie zal voorts uit negen leden bestaan. De commissie beslist zelf over haar werkwijze en moet een advies opstellen over de periodieke evaluatie van die canon. In die canon zal er volgens de Vlaamse Regering aandacht zijn voor algemene geschiedenis, kunst, cultuur, wetenschappen, literatuur, neerlandistiek, materieel en immaterieel erfgoed, waarbij er aandacht is voor positieve én negatieve aspecten van onze Vlaamse geschiedenis. Daarnaast zal er werk worden gemaakt van een website om de canon te verspreiden naar een breder publiek.

Minister, op basis van welke criteria heeft de Vlaamse Regering professor Emmanuel Gerard gekozen als voorzitter van de canoncommissie? Ik denk dat die vraag toch nog altijd relevant is. Waarom zullen er slechts negen leden zetelen in die commissie? Vanwaar die keuze voor negen? Welke profielen komen in aanmerking hiervoor? Zal er worden gewerkt met een open call? Zo niet, op basis van welke criteria zal professor Gerard die negen leden kiezen? Wordt er bij de samenstelling van de commissie gezorgd voor genderevenwicht? Welk budget wordt er voor die commissie en de ontwikkeling van de canon en de website uitgetrokken? Wat is het stappenplan voor de opmaak van de canon? Is er in een vorm van burgerparticipatietraject voorzien om de bevolking mee te laten beslissen over de inhoud van de canon? Wat is de Vlaamse Regering van plan met een dergelijke canon, behalve het opstellen van een website?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal uitvoerig antwoorden, want ik heb hier in stilte onder de waterlijn toch wel lang aan gewerkt. Ik heb me natuurlijk laten inspireren door het regeerakkoord en vooral door het Nederlandse voorbeeld, dat enkele uitgangspunten heeft gevolgd. In de opdrachtbrief van de bevoegde Nederlandse minister formuleerde die het doel als: "Het bewerkstelligen van gedeelde cultuurhistorische kennis en daarnaast ook van bredere culturele en maatschappelijke kennis over Nederland in een internationale, maar vooral ook Europese context. Daarbij kunnen waardevolle onderdelen van onze geschiedenis zowel betrekking hebben op positieve en negatieve aspecten daarin. Aangezien beide hebben bijgedragen aan de vorming van de Nederlandse cultuur, moet nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de wijze waarop onze cultuur is en wordt beïnvloed door niet-Nederlandse culturen en omgekeerd."

Het succes van de Nederlandse canon is mede te danken aan de keuzes die de commissie heeft genomen, onder leiding van professor Frits van Oostrom. Hij heeft

de commissie ontkoppeld in canon en nationale identiteit. Bij ons is dat nog een scherper debat dan in Nederland. Hij koos ook voor een positieve benadering en om, in antwoord op de veel geuite kritiek dat de canon werd opgevat als statisch en in beton gegoten, te werken met personen, gebeurtenissen en erfgoedstukken, en om die te beschouwen als blikvangers om vervolgens te komen tot een concept van de vensters.

Gaandeweg is men tot dat concept gekomen, dat was niet ab initio zo. Vervolgens was er een brede werking via websites, waarmee ook het dynamische karakter van de canon werd getoond. Men startte onmiddellijk vanuit de vaststelling dat de canon permanent zou worden aangepast. Ondertussen is dat ook al gebeurd.

Op grond daarvan heb ik enkele uitgangspunten vooropgesteld.

Een: de commissie die een en ander begeleidt, wordt pluralistisch en interdisciplinair samengesteld, telt maximaal negen leden die worden bijgestaan door minstens één secretaris, maar de commissie werkt zelfstandig en in alle vrijheid. Als u mij vraagt wie daar allemaal in moet zitten, wel, het is net de sleutel tot het succes in functie van het welslagen van deze operatie dat ik bij uitstek niet ga zeggen wie of welke disciplines daar in moeten zitten. De commissie legt autonoom haar werkwijze vast en maakt ook afspraken over eventuele participatie van externen en het ruimere publiek, en over eventuele extra communicatie.

Twee: de Canon van Vlaanderen kan breed toegankelijk functioneren als een bijdrage aan het collectief geheugen en aan de dialoog tussen alle inwoners, waardoor die ook een bron kan zijn van inspiratie, creativiteit en burgerschap. Het is een positief project. Zoals het Nederlandse voorbeeld willen we vensters op de geschiedenis openen, geen deuren sluiten, maar vensters openen. De keuze van die thematische vensters, daar ga ik me ook niet mee bemoeien. Dat is de keuze van de commissie. Zonder daarop te willen vooruitlopen, heb ik meegegeven dat het vanzelfsprekend onze vraag is om die canon breed op te vatten, dus algemene geschiedenis, kunst, cultuur en wetenschappen, taal, literatuur, neerlandistiek, materieel en immaterieel erfgoed.

Derde uitgangspunt: de canon zal de geschiedenis en cultuur presenteren van de regio die nu Vlaanderen wordt genoemd, natuurlijk rekening houdend met territoriale verscheidenheid, dus de verschuivende grenzen in de loop van de geschiedenis. Sommige elementen uit de geschiedenis delen we met de Lage Landen, met de Zuidelijke Nederlanden of met België. Het vensterconcept laat net toe om dat te onderstrepen en biedt ook de mogelijkheid om de wisselwerking met andere culturen te illustreren.

Vierde uitgangspunt en aansluitend daarbij: de canon is niet in beton gegoten, het is een dynamisch gegeven. Geschiedschrijving ontsnapt niet aan veranderende inzichten. Heden en toekomst zullen binnenkort verleden zijn. Dat wil zeggen dat elke canon uit de aard der zaak onaf is en openstaat voor de toekomst.

Vijf: voor de verspreiding moet er een website tot stand komen, waarbij er samen met de geschreven canon ook meteen wordt gewerkt aan die website. Die parallelle oefening moet worden gemaakt. Ik vraag de commissie om ook al na te denken over de bruikbaarheid van de canon binnen onderwijs, inburgering, media, culturele instellingen en binnen de internationale context, en ook hoe ze kan communiceren met het bredere publiek en zorgen voor enige betrokkenheid.

Dat is het kader. Dit zijn de uitgangspunten die ik naar voren heb geschoven.

Waarom ben ik uitgekomen bij professor Gerard? Het Vlaams Parlement heeft deze man eigenlijk al gekozen. Hij was de curator voor de tentoonstelling over zoveel jaar Vlaams Parlement en heeft dat proces tot ieders tevredenheid tot een goed

einde gebracht. Die aanstelling is breed gedragen door het volledige Bureau van het Vlaams Parlement. Blijkbaar is het een figuur die wordt gedragen, wiens autoriteit buiten kijf staat.

Hij is gespecialiseerd in hedendaagse geschiedenis. Hij heeft de geschiedenis van de christendemocratie mee geschreven, van de Koude Oorlog en het interbellum, en hij doceerde onder meer over de politieke geschiedenis van België. Hij is bijzonder beslagen in zijn vakgebied en hij wordt algemeen erkend. Zijn wetenschappelijke reputatie staat buiten kijf. Zo iemand hebben we nodig om die complexe en gevoelige oefening tot een goed einde te brengen. Ik heb er alle vertrouwen in dat hij de geknipte man is om dit te proberen te doen.

Ik benadruk wel dat de commissie autonoom en onafhankelijk werkt, zelf beslist over de werkwijze, de terugkoppeling over haar werkzaamheden en de betrokkenheid van externe deskundigen. Ik verwacht dat de commissie tegen november door de betrokken commissievoorzitter verder wordt samengesteld.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, wat ik momenteel heel boeiend vind, is dat we nog maar net begonnen zijn met het vormgeven van de Vlaamse canon en dat het debat daarover al helemaal op gang komt. Gisteren stond er een artikel in De Standaard dat was opgesteld door een aantal intellectuelen. Wat me daarin opviel, was het volgende citaat: "Een Vlaams-nationaal perspectief op de geschiedenis is op zich legitiem, maar als de Vlaamse regering dat perspectief oplegt in onderwijs, inburgering, erfgoed en cultuur, dan gaat het om staatspropaganda. Dat is ons principiële bezwaar."

Ik vond dat een heel zware beschuldiging. Ze geven nog een aantal redenen waarom ze eigenlijk helemaal tegen het Nederlandse model zijn, terwijl ik ook fan ben van het Nederlandse model, maar ik ben natuurlijk geen historica en ben dus misschien niet gelegitimeerd om zoiets te zeggen. Ik vond het toch wel een heel zware beschuldiging. Minister, wat is uw reactie hierop?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik heb het genoeg gehad om naar deBuren te gaan in Brussel. Daar was een avond georganiseerd waar onder andere ook de professor aanwezig was die de Nederlandse canon heeft samengesteld. Het was zeer verhelderend. In Nederland lag het wel eventjes anders. De gevoeligheden zijn er wel, maar op een ander gebied of op andere thema's. Het was echt wel verfrissend hoe ze daartegen aankeken.

Minister, u zei dat de canon niet statisch is. De Nederlandse canon is gestart in 2006 en is onlangs in september weer vernieuwd, omdat er in die veertien jaar kennis bij is gekomen, maatschappelijke veranderingen enzovoort.

Ik kijk daar zeker naar uit. We gaan er ons ook niet mee bemoeien. Ik roep iedereen op om daar met een open geest naar te kijken, zoals ook andere landen dat hebben gedaan. Ik hoop dat het een factor kan zijn van kennis, van zaken uit onze regio, fraaie en minder fraaie, laat die ook maar aan bod komen. Als iedereen zich daarin kan vinden, kunnen we er ook een gezamenlijke burgerzin voor ontwikkelen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, op zich is een academische oefening voor het opstellen van een canon interessant, maar dan alleen vanwege het traject. De conclusie kan enkel zijn dat geschiedenis geen rechte lijn is.

Ik citeer hier nu onze Vlaamse vooraanstaande historicus Bruno De Wever: "Geschiedenis is geen rechte lijn." Historische kritiek is essentieel om de geschiedenis te begrijpen en te interpreteren, maar het is een illusie om een lijst te kunnen vastleggen van canonieke werken die het Vlaanderen van gisteren, vandaag en morgen moet representeren.

Tot daaraan toe. Maar u zegt, minister, dat we dat niet in beton zullen gieten en dat het een dynamische lijst is. Nederland leert ons dat die lijst in 2006 inderdaad werd vastgelegd, dat men een aantal jaren geleden constateerde dat er eigenlijk te weinig vrouwen voorkwamen in die lijst, dat de Gouden Eeuw misschien een beetje te verbloemd werd voorgesteld. En toen heeft die commissie gezegd: 'We moeten die lijst aanpassen'. Dat heeft op hevig verzet gestoten vanuit het onderwijsveld, omdat die lijst was vastgelegd in alle schoolboeken. Het is dus een illusie om te denken dat je zoiets zomaar zo dynamisch kunt laten zijn als je zelf zou willen. Bij ons weten, is het vooral een heel reductionistische oefening.

We hebben vooral veel vragen bij de finaliteit. De vraag is wat ermee zal gebeuren. Die lijst zal in schoolboeken worden gegoten. Die lijst zal worden voorgelegd aan nieuwkomers die ons land binnenkomen. U verwees terecht naar de vraag: over welk Vlaanderen hebben we het dan? Want onze minister-president verwijst naar Van Eyck, maar de Van Eyck-broeders woonden strikt genomen helemaal niet in Vlaanderen of op het grondgebied dat vandaag Vlaanderen is. Je komt daar dus voor heel wat academische interessante problemen te staan. Alleen is de vraag: wat gaan we daarmee doen, wat wilt u daarmee bereiken? Als het echt de bedoeling is dat deze canon de geesten moet laten rijpen in Vlaanderen om naar de Vlaamse onafhankelijkheid te gaan, dan zullen we daar zeer, zeer kritisch naar kijken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik hoorde gisteren in de plenaire vergadering dat u Ben de Bouwer bent, of was in de vorige legislatuur, maar blijkbaar niet Ben de Venstermaker. Gelukkig maar, want dat was net ook ons punt: we zijn het ermee eens dat er een canon komt, als het vensters zijn en als die ook worden vastgelegd door een groep wetenschappers die onafhankelijk zijn, pluralistisch samengesteld en er geen inmenging is van de politiek. Ze moeten vooral ook een ondersteuning zijn voor ons onderwijs en op geen enkel moment de onderwijsdoelen vervangen.

Ik heb nog een kleine vraag. Hoe kunnen we de mensen die expert zijn in het cultuurbeleid gelinkt aan onderwijs – ik denk aan de mensen van de CANON Cultuurcel – betrekken? Ik wil daarbij niet ingaan op wie die lijst met deskundigen vastlegt, maar ik denk dat we hen moeten erkennen in hun expertise.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, eerst en vooral wil ik mijn appreciatie uiten voor professor Gerard. Toen ik geschiedenis studeerde, was zijn syllabus al het werk voor de nieuwste geschiedenis. Ik heb het nagekeken en dat is nog steeds zo. Dat die commissie onafhankelijk zal werken, kan ik ook alleen maar toejuichen. Uit de pers had ik wel begrepen dat die vooral uit historici zou bestaan, maar u zegt dus dat die interdisciplinair zal worden samengesteld. U mag dat niet zelf bepalen, maar ik zou het als historica toch interessant vinden dat de historici daarin het overwicht zouden hebben.

Mevrouw Krekels verwijst naar een open brief. Als historica begrijp ik de bedenkingen, vanuit geschiedwetenschappelijk oogpunt. Maar als burger, en ook vanuit didactisch oogpunt, zie ik wel het heil van de canon. Dat kan een meerwaarde zijn voor ons onderwijs, voor de musea en ook voor de inburgeringscursussen.

Zoals mevrouw Vandromme zegt, mag de canon de eindtermen niet vervangen, maar moet ze dienen als hulpmiddel, als ondersteuning. Ik ben ervan overtuigd dat, indien die canon goed wordt uitgewerkt, hij een meerwaarde kan zijn voor onze Vlaamse geschiedenis en onze cultuur, zeker en vooral omdat we nu in een wereld leven die meer en meer geglobaliseerd wordt. Zo'n canon kan daar een tegenwicht tegen bieden.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dat vind ik een bijzonder rare invulling, dat dat een tegenwicht moet bieden tegen de globalisering.

Minister, allereerst, professor Gerard is inderdaad, naar wat men mij vertelt, algemeen erkend binnen zijn vakgebied. Het zal cruciaal zijn om daarvoor die onafhankelijkheid te halen, ervoor te zorgen dat dit op een goede, wetenschappelijke manier gebeurt, dat er ook een terugkoppeling is met zowel erfgoed, culturele instellingen, als universiteiten. Dat is heel belangrijk. Die dialoog alleen al zou een bijzonder interessante oefening kunnen zijn.

Maar er was iets dat mij daarnet opviel, toen u bezig was over Nederland. U zei dat ze dat daar hebben bekeken, dat er een hele discussie is geweest over wat en hoe. Geschiedenis is niet vaststaand, maar in beweging. Het wordt geïnterpreteerd, het is een onderzoek naar de manier waarop bepaalde zaken met elkaar in contact komen. Dat betekent dat die canon, bij manier van spreken, als we die oefening al zouden maken, eigenlijk, zelfs al is hij met vensters, ook constant zou moeten worden herbekeken of geherinterpreteerd, of dat er toch ten minste de mogelijkheid moet worden gegeven om daarover in constante dialoog te zijn. Want anders zou het weleens kunnen dat we de fout maken van een interpretatie van een bepaald moment over andere momenten die eigenlijk door eenieder binnen zijn tijdsperspectief worden geïnterpreteerd. Ik wil het niet helemaal tot een doolhof maken, maar dat is het wel. En daar moeten we enorm voor opletten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik kom toch even tussen omdat ik het wat jammer vind dat er hier heel veel voorwaarden en 'pas op' en 'als' en 'oe' en 'ah' uit de canon naar voren worden gebracht. Terwijl de wetenschappelijke oefening die gebeurt, die tijdsvensters ... Ik kan collega Meremans alleen maar bijtreden, maar ik wil ook verwijzen naar collega Paul Cordy uit de vorige legislatuur, die ook een aantal keren heeft verwezen naar de mogelijkheden van die canon. Ik vind het wat jammer dat er hier heel de tijd op de gevaren van die canon wordt gewezen. Ik vind het echt jammer dat de mogelijkheden niet naar voren komen. Samen met de collega's Meremans en Krekels, maar ook collega Cordy indachtig, wil ik daarop wijzen. Wie zijn wij? En die vensters in Nederland, vanwaar komen we? Dat vind ik belangrijk als inspiratiebron. Ik geef de minister, de Vlaamse Regering die daaraan werkt, en professor Gerard, van wie ik zelf nog politieke geschiedenis van België heb gekregen, alle steun om dit uit te werken.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het is duidelijk dat de commissie voor een complexe oefening staat, die vanuit verschillende hoeken met argusogen zal worden bekeken. Ik denk dat we er ook eerder de opportuniteit van moeten inzien, dan het bedreigende karakter dat sommigen erin schijnen te zien. Ik wil langs deze weg mijn oud-docent en promotor, die nu voorzitter is van de commissie, veel succes wensen met het volbrengen van deze moeilijke taak. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat hij dat goed zal doen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb die opiniebijdrage ook gelezen. Die bevat nogal veel vooroordelen en vooringenomenheid. Een N-VA'er is initiatiefnemer als bevoegd minister en dat leidt dan tot een geschiedschrijving doorheen een Vlaams-nationalistische bril. Ik betreur ook dat er dan wordt geïnsinueerd dat professor Gerard zich daartoe zou lenigen en zou meewerken aan staatspropaganda. Ik zou denken dat mensen die gepassioneerd zijn door geschiedenis, blij zouden zijn met dit initiatief, met de aandacht daarrond, het maatschappelijke debat, eerder dan vervolgens te gaan reageren: 'Ja, maar, geschiedenis is van ons. Daar moet je afblijven.' Ik denk dat geschiedenis net – dat is de bedoeling – van iederéén moet zijn. Dat is de bedoeling: een meer complexloos debat daarover, open, zonder gêne, zelfbewust en open naar de geschiedenis. En ongetwijfeld ook aan mijn zijde, als we dat zo willen noemen, is dat een oproep om daar open, complexloos en zelfbewust naar te kijken.

Maar voor alle duidelijkheid, Ben de venstermaker ... Ben gaat geen vensters maken. Die commissie gaat dat doen en ik ga bekijken wat daar uiteindelijk uitkomt. Dat is net de sleutel tot succes: de onafhankelijkheid, de autonomie en ook de verantwoordelijkheid van die commissie. Want er komt een verantwoordelijkheid bij kijken, bij de selectie van die vensters. Begin er maar aan, hé. Jan Van Eyck bijvoorbeeld, moet die daarin? Ik ga mij daar niet over uitspreken, maar – even terzijde – het is wel een interessante discussie. Men is niet zeker waar hij geboren is – in het Land van Loon of in Arendonk –, hij heeft in het Graafschap Vlaanderen gewoond, is in Brugge gestorven en heeft zijn eerste opleiding in Den Haag gevolgd. Je hebt de Lage Landen in een notendop. Maar dat volledig terzijde. Of hij er nu in komt of niet, dat hangt af van de autonomie van de betrokken commissie.

U zegt dat het een reductionistische oefening is, maar waar haalt u dat vandaan? Uit wat ik hier heb voorgelezen, uit de opdracht die ik heb gegeven? Waar haalt u het dat het om een reductionistische oefening zou gaan? U zegt 'n' importe quoi'. 'Ik ben van de oppositie, dus ...' *(Minister Ben Weyts maakt een wegwerpend gebaar. Opmerkingen van Katia Segers)*

U krijgt straks de kans om uit te leggen waarom dit een reductionistische oefening zou zijn. *(Opmerkingen van Katia Segers)*

Ik sta hier open en vol enthousiasme en nieuwsgierigheid te kijken naar deze oefening. Ze is zeker niet statisch, want geschiedschrijving ontsnapt niet aan veranderende inzichten, zowel op grond van wetenschappelijk onderzoek als op grond van vernieuwde maatschappelijke belangstelling. U hebt het voorbeeld daarnet zelf gegeven, toen u zei dat er toch wel wat weinig aandacht is voor vrouwen. Dat is normaal; je bekijkt het verleden met de bril van het heden. Dat is des mensen en dat is prima.

Weldra krijg ik inzichten in de samenstelling van die commissie en ik heb er alle vertrouwen in dat dit tot een goed einde kan komen. Ik roep iedereen op om de vooringenomenheid en de vooroordelen even opzij te schuiven en dit project een kans te geven.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, bedankt voor uw bijkomende antwoorden en uw reactie. Als slotbeschouwing wilde ik eigenlijk nog het volgende meegeven. Om de zeven jaar verschijnt er een internationaal vergelijkend onderzoek dat bekijkt in hoeverre jongeren voorbereid zijn om hun rol als burger in de samenleving van de 21^e eeuw op te nemen. En Vlaamse jongeren scoren eigenlijk vrij slecht op het vlak van actief burgerschap, dus deelname aan het maatschappelijk en politiek leven. Dat komt omdat een gedeelde identiteit en een gedeeld verleden ietwat ontbreken. De canon moet daar onder meer een deel van het antwoord op zijn.

Ik denk – we hebben de discussie daarnet gevoerd – dat kunst en cultuur via de canon nog veel meer een plaats zullen krijgen in ons ambitieuze onderwijs en dat moeten we ook omarmen. Het zal bijdragen tot creativiteit, tot innovatie, tot maatschappelijk bewustzijn, tot integratie en tot expressie, allemaal heel belangrijke vaardigheden voor het toekomstig functioneren van onze jongeren.

Dat wilde ik nog even kwijt.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Heel kort, want er is heel wat gezegd.

In Nederland staan ze al verder; daar heeft men naast de Nederlandse canon ook regionale canons voor Zeeland, Flevoland, Friesland en ga zo maar door – over reductionisme gesproken. Maar daar gaat men verder in, gericht op het onderwijs, bijvoorbeeld over WO II en wat dat voor de specifieke regio betekende.

Ik zou willen afsluiten met de woorden van een journalist, de heer Brinckman, uit De Afspraak – ik ben een geweldige fan van De Afspraak en wil geen enkele aflevering missen. Hij heeft duidelijk gezegd dat hij in het begin tegen de canon was, maar dat hij het Nederlandse voorbeeld eens goed had bekeken. En zijn conclusie was: “Wie kan daar nu tegen zijn?” En daarmee zou ik eigenlijk willen afsluiten.

De voorzitter: En dan kwam mevrouw Segers. *(Gelach)*

Katia Segers (sp.a): Sta mij toe, minister. Toen het idee voor zo’n canon werd aangekondigd, ben ik die zomer direct in mijn pen gekropen om een aantal opiniestukken neer te schrijven waarin ik mijn vragen en mijn terughoudendheid toch wel heb uitgedrukt. En ik ga die blijven uitdrukken.

Ik sta weerhoudend ten opzichte van het feit dat we een bepaalde visie op de geschiedenis – en het zal altijd een visie blijven – gaan vastleggen, waarover dan geen discussie meer kan bestaan. Ik sta zeer weerhoudend, inderdaad, tegenover die zeer reductionistische kijk op onze geschiedenis. Onze identiteit en geschiedenis zijn meerlagig, zijn bijzonder complex, en we gaan die nu in vensters duwen.

Ik sta nog meer weerhoudend tegenover het feit dat we die vensters, die enge blik op onze geschiedenis en identiteit, aan onze jongeren en aan nieuwkomers gaan opleggen en dat we hen daarop gaan quoteren bij inburgeringexamens of schoolvakken. Daar sta ik zeer weerhoudend tegenover.

Ik herhaal wat ik daarnet heb gezegd, namelijk dat het op zich een interessante academische oefening is, maar ik denk dat die alleen maar tot de conclusie kan leiden dat, zoals Bruno De Wever zegt, de geschiedenis geen rechte lijn is en dat we die niet kunnen vastleggen.

Ik wil u ten vierde ook oproepen – een vraag waar u niet op hebt geantwoord – om dat expertenpanel van negen mensen zeker ook een traject te laten opstellen voor burgerparticipatie, zodat dat een breed gedragen project kan zijn. Misschien heeft het dan een kans op slagen, op voorwaarde dat we de oefening kunnen maken op basis van een breedgedragen discussie.

Ten vijfde hoop ik maar dat professor Gerard de crème de la crème van de Vlaamse historici bijeen gaat krijgen, want die staan écht niet te springen om hier hun medewerking aan te verlenen. *(Minister Ben Weyts maakt een twijfelachtig gebaar)*

Neen, ze staan daar niet voor te springen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gezonde voeding op school – 3481 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gratis schoolmaaltijden tijdens de middagpauze – 3518 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Wie op jonge leeftijd al gezonde gewoontes meekrijgt, maakt meer kans om deze op volwassen leeftijd verder te zetten. Gezonde gewoontes hebben heel wat voordelen op het vlak van gezondheid en welzijn. Wie in goede gezondheid is en gezond eet, zal ook beter presteren en dat geldt ook voor leerlingen op school, dat weten we. Het is daarom belangrijk dat ook daar de nodige aandacht gaat naar gezondheid, het belang van beweging en gezonde voeding.

En dat gebeurt ook gelukkig al. Doorheen de jaren is bijvoorbeeld het aanbod aan ongezonde dranken en tussendoortjes op school sterk verminderd, ten voordele van het aanbod van groente, fruit, water en melk. Zo loopt al verschillende schooljaren het project 'Oog voor Lekkers', waardoor kinderen op school gezonde tussendoortjes kunnen eten.

Scholen worden in het voeren van een gezondheidsbeleid ondersteund door het Vlaams Instituut voor Gezond Leven dat een heel luik 'Gezonde School' uitwerkte met verschillende projecten en vormingen over verschillende thema's voor elk onderwijsniveau.

In de stad Antwerpen gaat men nog een stap verder. Daar trekt men 40 miljoen euro uit om de leerlingen van de deelnemende scholen dagelijks een gezonde maaltijd voor te schotelen. Dat kan zowel een ontbijt als een lunch en/of tussendoortjes zijn. Niet alleen krijgen kinderen uit kansarme gezinnen, van wie geweten is dat ze soms helemaal geen boterhammen meenemen naar school, zo een gezonde maaltijd. Het aanbod van gezonde maaltijden geldt voor alle leerlingen, ook die van ouders die door de wekelijkse drukte soms geen tijd hebben om veel tijd te spenderen aan een voedzame maaltijd. Voor kwetsbare kinderen kan zo'n aanbod gratis zijn, terwijl het voor de ouders die door bijvoorbeeld een werksituatie te weinig tijd hebben om te zorgen voor een voedzame en gezonde maaltijd, betalend zou zijn.

Het project gaat gepaard met een onderzoek naar de impact van voeding op de schoolse context, het welbevinden en de gezondheidsimpact, en dit in samenwerking met de Antwerpse universiteit en hogescholen.

In november 2016 ondertekenden de onderwijskoepels en de Federatie Voedingsindustrie (Fevia) een engagementsverklaring om in de scholen geen gesuikerde dranken en ongezonde tussendoortjes meer aan te bieden. Tegen 2021 zouden in alle scholen de ongezonde drankjes en snacks verdwenen moeten zijn. Intussen werd er voorzien in een monitoring.

De engagementsverklaring was het resultaat van overleg met de sector over een actief gezond aanbodbeleid in scholen.

Een van de problemen was immers dat scholen weinig of geen impact bleken te hebben op de producten of de aangeboden porties die in de automaten werden

aangeboden. In de engagementsverklaring werd bepaald dat scholen op hun eigen tempo en rekening houdend met hun leerlingenpubliek konden werken aan een omgeving waarin producten uit de uitdoofcategorie op termijn zouden verdwijnen. De lat daarvoor werd gelegd op 2021, zoals ik daarnet al zei.

In uw beleidsnota zegt u dat de inspanningen voor gezonde voeding en extra beweging op school binnen het ruimer gezondheidsbeleid zullen worden bestendigd.

Minister, hoe staat u tegenover het project dat wordt opgezet in Antwerpen? In hoeverre volgt u dit op?

Hebt u meer informatie over het onderzoek naar de impact van voeding op de schoolse context? Wordt Vlaanderen daarbij betrokken?

Kunt u toelichten welke acties al werden ondernomen of worden gepland om de inspanningen voor gezonde voeding op school te bestendigen?

Hoe verloopt de uitvoering van de engagementsverklaring met de Federatie Voedingsindustrie? Kunt u meer uitleg geven bij de monitoring daarvan?

In welke opvolging is hiervoor voorzien? Zal de doelstelling, dat tegen 2021 alle ongezonde drankjes en snacks uit de scholen verdwenen zullen zijn, wat het reguliere aanbod betreft, gehaald worden?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Het is al een hele tijd een trieste realiteit in Vlaanderen en ook in Brussel dat elke dag kinderen en jongeren naar school moeten met een lege brooddoos. Door de stijgende armoede in Vlaanderen kunnen meer en meer ouders hun kinderen geen gezonde en voedzame maaltijd meegeven naar school. Met een lege maag op de schoolbanken zitten, is absoluut niet bevorderlijk voor de schoolprestaties. Een manier om deze problematiek aan te pakken is het gratis of betaalbaar aanbieden van voedzame maaltijden op school.

Zo start de stad Antwerpen, op initiatief van schepen van Onderwijs Jinnih Beels, na de herfstvakantie met een proefproject voor het aanbieden van gratis schoolmaaltijden in negen basisscholen. Het project past in een bredere visie op het belang van gezonde voeding voor elk kind. Een aantal kinderen gaan met een lege brooddoos naar school omdat hun ouders het niet kunnen betalen maar ik denk dat alle kinderen erbij gebaat zijn dat ze gezond eten op de schoolbanken. Ik denk dat er soms ook ouders zijn die gewoon niet meer de tijd hebben om een gezond voedselpakket voor hun kind samen te stellen, hoewel we allemaal weten hoe belangrijk een gebalanceerde en gezonde voeding is, ook voor de schoolprestaties van kinderen. Ik denk dat daar ook leerwinsten te boeken zijn.

De maaltijden worden tijdens het proefproject volledig gefinancierd door het stadsbestuur. Voor de proefprojecten ontvangt elke school een subsidie per kind, waarmee een pakket voedzame maaltijden wordt samengesteld. Dat kan variëren: ontbijt, tussendoortje, lunch, de scholen kunnen dat zelf invullen. Daarvoor wordt samengewerkt met cateringbedrijven en sociale-economiebedrijven.

Ouders die het zich kunnen permitteren, zullen een beperkte bijdrage betalen. Voor ouders die het moeilijk hebben, is het gratis. De stad Antwerpen trekt de volgende vier jaar 40 miljoen euro uit voor de uitrol van betaalbare schoolmaaltijden.

Minister, ook in het Vlaamse regeerakkoord hebt u zich geëngageerd om inspanningen te leveren om de legebrooddozenproblematiek aan te pakken. Het is een thema dat me heel na aan het hart ligt.

Welke stappen zult u concreet ondernemen om het probleem van lege brooddozen op school aan te pakken, zodat kinderen niet met honger op de schoolbanken hoeven te zitten?

Zult u naar het voorbeeld van het proefproject in de stad Antwerpen, dergelijke proefprojecten Vlaanderenbreed stimuleren en financieren? Hebt u contact opgenomen met het stadsbestuur van Antwerpen, waar u toch net als wij goede contacten mee hebt, om te horen wat de plannen zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Deze Vlaamse Regering neemt de problematiek van de lege brooddozen zeer ter harte. De precieze inspanningen die we daarvoor willen ontplooiën, vormen het voorwerp van een beleidsproces waarin met diverse partners een weloverwogen, effectieve en efficiënte aanpak vorm moet krijgen. Idealiter komen dan synergieën tot stand tussen inspanningen vanuit Onderwijs en andere relevante beleidsdomeinen. Ook lokale besturen zullen evident aangewezen partners vormen. Dat een stad als Antwerpen met dit initiatief komt en de goede marsrichting aangeeft, kan ik alleen maar toejuichen. De expertise die via dergelijke projecten verworven wordt, kunnen we eveneens meenemen in de beleidsvoorbereiding.

Ik heb begrepen dat het eigenlijk eerder een call is naar projecten die moeten worden ingediend. Het is nog geen afgelijnd, eenvormig project maar eerder een call naar scholen om projecten aan te reiken die kunnen worden gesubsidieerd in het kader van de legebrooddozenproblematiek. Daar kunnen ongetwijfeld ook goede praktijken uit voortkomen. Om die reden vind ik het zeer interessant.

Het project in Antwerpen gaat voort op een onderzoek dat door de Maastricht University in het kader van de Gezonde Basisschool van de Toekomst werd opgezet. Uit dit onderzoek blijkt dat het aanreiken van gezonde tussendoortjes en lunches door de school in combinatie met extra bewegen, positieve effecten heeft op de gezondheid van leerlingen, nu en later.

De universiteit van Maastricht is van plan om als vervolgonderzoek de return-on-investment te berekenen. Dat is interessant om te bepalen hoe we proefprojecten zoals dat in Antwerpen verder kunnen uitrollen en om samen met de Vlaamse Regering te bekijken of hier financiering tegenover moet worden geplaatst en zo ja, vanuit welk beleidsdomein.

De bevindingen van dergelijk onderzoek worden op verschillende werkgroepen met betrekking tot gezonde voeding besproken en zijn ook een aanknopingspunt om de scholen verder te sensibiliseren en te inspireren in hun gezondheidsbeleid. Op dat vlak kunnen goede praktijken ook wel wat inspiratie bieden.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven, afgekort Gezond Leven, en mijn administratie zorgen voor de communicatie over de bevindingen van het onderzoek.

Dit is uiteraard niet de enige inspanning die we doen om gezonde voeding op school te bestendigen. Samen met Gezond Leven wordt gewerkt aan een verruiming van de gids voor schoolmaaltijden. Die gids is het resultaat van overleg tussen de onderwijsverstrekkers, de cateraars en de voedingsindustrie.

Het eten van gezonde snacks is een onderdeel van een gezonde levensstijl. Met Oog voor Lekkers zetten de Vlaamse overheid en de Europese Unie zich in om kinderen gezonde eetgewoontes aan te leren. Kleuter-, lager, buitengewoon lager en secundair onderwijs kunnen gedurende tien of twintig weken per schooljaar op een vaste dag in de week een stuk fruit, groente of melk als tussendoortje

aanbieden aan de leerlingen. Scholen kunnen zich nog inschrijven tot en met 31 oktober.

Dit jaar wordt ingezet op 'voldoende beweging' en op 'lekker in je vel zitten'. Zo werken we aan een geïntegreerd gezondheidsbeleid en kunnen scholen leerlingen nog beter ondersteunen om zich zowel fysiek als mentaal goed te voelen.

Voor het secundair onderwijs is er het project 'Snack & Chill'. Het project wordt getrokken door Gezond Leven in samenwerking met retailers. Dat is door de coronaomstandigheden on hold geplaatst bij de aanvang van dit schooljaar. De werkgroep van dit project evalueert de situatie in het najaar 2020 om te bekijken of in het voorjaar van 2021 het project alsnog kan opstarten.

Scholen worden bij het werken aan hun gezondheidsbeleid ondersteund door onder andere Gezond Leven, Eetexpert en milieuzorg op school (MOS). MOS begeleidt scholen in het werken aan ecologisch eten, koken en voedsel telen, bijvoorbeeld via schoolmoestuintjes. Scholen kunnen bij het aanleggen van schoolmoestuintjes de buurt betrekken en krijgen daarvoor ondersteuning.

In het verlengde van het eerder aangegane charter voor duurzame, gezonde en evenwichtige voeding worden goede praktijkvoorbeelden voor scholen aangebracht en wordt nagegaan hoe kan worden gewerkt aan lastenboeken, rekening houdend met duurzaamheid. De verdere uitvoering van dit charter kan scholen helpen bij het maken van keuzes.

Tot slot, wat de engagementsverklaring inzake een evenwichtiger dranken- en tussendoortjesaanbod betreft: de monitoring daarvan gebeurt door Gezond Leven. In 2018 werd een eerste bevraging georganiseerd bij 650 scholen, en stelde men vast dat basis- en secundaire scholen beduidend minder ongezonde dranken en tussendoortjes aanbieden dan in 2015. Er wordt dus echt wel vooruitgang geboekt. Het meest opvallende resultaat was dat 7 op de 10 secundaire scholen geen frisdrank meer aanbieden.

Ondertussen is er ook een richtlijn van UNESDA, de Europese koepel van frisdrank-leveranciers, dat er aan geen enkele school nog dranken met toegevoegde suikers mogen worden aangeboden. Sindsdien zijn er geen nieuwe cijfers beschikbaar, maar Gezond Leven zal op basis van de indicatorenbevraging in 2019 de evolutie eind dit jaar bekendmaken. Ik hoop dat corona die timing niet heeft verstoord.

Via onder meer Oog voor Lekkers en Snack & Chill moedig ik scholen intussen aan om gezonde tussendoortjes aan te bieden.

Ook wat deze problematiek betreft, moeten we toch ook steeds het volgende toevoegen: ik wil toch ook een appel doen op de ouderlijke verantwoordelijkheid. Men mag niet alle ouderlijke taken gaan afstoten naar de scholen, of de scholen in dezen in de plaats laten treden van de ouders. Het zijn natuurlijk de ouders die die tussendoortjes meegeven, en hun verantwoordelijkheid speelt in de eerste plaats.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. U hebt diverse elementen aangekaart. Wat de gezonde tussendoortjes en de frisdranken op school betreft: u hebt gelijk dat er de voorbije jaren een grote evolutie is geweest. Een aantal jaar geleden was het bijna onbespreekbaar dat er geen frisdranken meer zouden kunnen worden aangeboden in de scholen, maar nu zie je die evolutie overal. Dat is natuurlijk iets dat moet worden opgevolgd, want al zijn de cijfers die u geeft van 2018 zeer hoopvol, de vraag is natuurlijk of de doelstelling in 2021 zal worden gehaald. Daar heb ik u geen antwoord op horen geven. Ik had dat nochtans expliciet gevraagd. Ik weet ook niet of u daar zicht op hebt, of dat

we de indicatorenbevraging van 2019 moeten afwachten. Indien dan zou blijken dat het alsnog nodig is om bijkomende inspanningen te leveren, dan zou ik u toch willen vragen om die zeker te doen.

Ik ben ervan overtuigd dat gezonde voeding, gezonde tussendoortjes en regelmatig bewegen, ook in de buitenlucht, als dat kan, net als een goede luchtkwaliteit in de klassen, echt kunnen bijdragen tot een zich beter voelen en tot betere leerprestaties.

U hebt ook gelijk als u zegt dat dat natuurlijk ook een taak en een verantwoordelijkheid is van ouders. Het project in Antwerpen wil ook voor ouders die geen tijd hebben om gezonde voeding aan te bieden aan hun kinderen, dat aanbod doen in de scholen. Aan de ene kant is dat natuurlijk zeer goed voor die kinderen, maar aan de andere kant moeten we ook ouders blijven motiveren om te proberen om daar toch ook thuis zelf voor te zorgen, om hun kinderen ook thuis die gewoonten aan te leren.

Ik vind het zeker ook goed dat u zegt het project in Antwerpen van nabij te zullen opvolgen. Ik heb niet nagekeken hoelang dat project loopt, maar we mogen dat op Vlaams niveau niet afwachten om zelf ook een aantal inspanningen te leveren. Eventueel kan men ook al wel tussentijds conclusies proberen mee te nemen, zodat het Vlaamse beleidsproces ter zake vrij snel kan gaan, want dat lijkt me echt nodig.

Wat de lege brooddozen betreft: dat is natuurlijk een problematiek met veel aspecten. Het is goed dat daarin partners worden gezocht. Ik wil toch wijzen op de OCMW's als partner, maar ook op de school, die sensibiliserend kan werken en waar signalen kunnen worden opgevangen en kan worden doorverwezen naar het OCMW. Ik denk dat het heel belangrijk is dat wie op school werkzaam is, actief is, wie er komt, ook als vrijwilliger en dergelijke, die signalen leert herkennen en doorgeven. Dan kunnen veel gezinnen ook op een snellere manier worden geholpen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik hoor natuurlijk graag dat u zo enthousiast bent over het proefproject in Antwerpen. Ik had ook niks anders verwacht. Ik denk dat ze met extra middelen in Antwerpen nog contentter zouden zijn geweest. Ik heb u vandaag vooral horen spreken over een gids, over charters, over richtlijnen, over beleid. Dat kan je natuurlijk niet opeten, en het blijft gewoon een bikkelharde realiteit dat er vandaag, anno 2020, in Vlaanderen echt veel kinderen met honger naar school moeten gaan. Ik vind dat we dat op geen enkele manier kunnen tolereren. Voor mij is dat soort projecten omtrent gezonde schoolmaaltijden voor elk kind echt een manier om twee vliegen in één klap te slaan. Enerzijds zet men in op gezonde voeding voor elk kind. Allerhande onderzoeken leren ons immers dat dat erg belangrijk is voor leerprestaties, en dus ook voor de kwaliteit van ons onderwijs. Anderzijds kan men zo ook die schrijnende problematiek van de lege brooddozen op school aanpakken.

Minister, in die zin stelt het me toch bijzonder teleur dat u zich zo afwachtend opstelt. Ik hoop dat we toch niet moeten wachten tot het einde van de legislatuur voor er echt concrete initiatieven worden genomen, met toch op zijn minst proefprojecten. U hebt zelf verwezen naar de studie van de Universiteit Maastricht over het belang van gezonde voeding, dus ik hoef u daar niet meer van te overtuigen. De problematiek van de lege brooddozen is ook gewoon bijzonder prangend en pijnlijk. Ik hoop dus hier op uw engagement te kunnen rekenen om toch voor het einde van de legislatuur ook in Vlaanderen buiten Antwerpen dit soort proefprojecten op te starten.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Er zijn twee problemen. Er is de legebrooddoosproblematiek, die absoluut heel ernstig is, maar er is ook de problematiek van de gezonde voeding en het stijgende probleem van obesitas en zo verder bij onze kinderen. Die problematiek ligt mij heel na aan het hart. Minister, ik ben heel blij dat u ook zelf de koppeling maakt met het zich goed in zijn vel voelen. Je hebt immers aan de ene kant de problematiek van obesitas, maar aan de andere kant heeft de coronacrisis er ook mee voor gezorgd dat ook andere soorten eetstoornissen nog meer de kop opsteken. Ik vind het heel goed dat er daar meer aandacht voor is in de scholen.

Ik wil ook uw appel op de ouderlijke verantwoordelijkheid ondersteunen. Het is heel goed dat frisfranken in scholen worden geweerd, maar als men dan thuiskomt en een liter cola drinkt, dan is die inspanning natuurlijk tenietgedaan.

Ik wil ook nog het voorbeeld geven van Alma in Leuven. Daar heeft men er op een bepaald moment voor gekozen om één veggiedag per week te doen. De studenten zijn daartegen in opstand gekomen. Ik wil dus maar zeggen dat betutteling niet altijd even goed werkt. We moeten echt inzetten op sensibiliseren, maar ook zeker op die ouderlijke verantwoordelijkheid, en daarbij kunnen scholen zeker ook een rol spelen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de legenbrooddozenproblematiek is inderdaad een pijnlijke realiteit. Wat mij betreft, is 'lege brooddozen' niet altijd de juiste term. Ik heb immers leerlingen gezien zonder brooddozen, maar wel elke middag met een zak chips en een halve liter cola. De brooddoos was dus niet leeg, maar er was iets in de plaats dat verre van gezond was. Ik denk dus dat we ons ervoor moeten hoeden om dit te reduceren tot: er is geen geld voor eten. Een grote factor hierbij is ook dat men niet de tijd heeft genomen om in eten te voorzien, dat er niet is nagedacht over eten. Is dat alleen een taak voor het onderwijs? Neen, collega's, ik denk dat we het daarover eens zijn. We moeten ook opletten dat we scholen daar ook niet mee overbelasten, dat we het er niet allemaal bij optassen.

Het is daarnet nog gezegd: er is ook een vorm van ouderlijke verantwoordelijkheid. Ik denk niet dat er hier iemand in de zaal is die zegt dat de overheid alles moet overnemen. Alle projecten die er zijn, moeten we meenemen. Ik denk aan de organisatie Samen Tegen Onbetaalde Schoolfacturen (STOS). Collega Tavernier heeft daar in het verleden ook al naar verwezen. Dat is niet van: scheld alles kwijt, voorzie alles, en dan komt het goed. Men moet in kleine stukjes betalen, maar de verantwoordelijkheid van de ouders blijft wel nog altijd aanwezig.

Minister, dit alles zou wat moeten worden gebundeld ten aanzien van scholen. Op dit moment – ik zie het zelf – komen er allerlei zaken aan, met betrekking tot gezonde voeding, met betrekking tot van alles. Dit zou wat gebundeld en gestructureerd naar scholen moeten komen, zodat ze er de zaken uit kunnen halen die handig zijn. Telkens een nieuwe folder, een nieuwe website: dat zou geen goed idee zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er lopen twee discussies door elkaar, namelijk de situatie: geen geld, geen middelen, en de situatie: geen ouderlijke verantwoordelijkheid. De voorbeelden van kinderen die hamburgers of pizza's in de brooddoos hebben, zijn legio. Het zijn zaken die geld kosten en betrekkelijk onverantwoord zijn. Daar moeten we zeker oog voor hebben. Ik hoop natuurlijk snel te kunnen schakelen op grond van goede praktijken en goede voorbeelden.

In welke mate zullen we de doelstelling van 2021 halen? Ik heb nog geen nieuwe data en kan daar dus ook niet over oordelen. Ik heb enkel de data van 2019, maar

men heeft op grond van de indicatorenbevraging van 2019 vooropgesteld de evolutie tegen eind dit jaar bekend te maken. Zo zouden we wel een pad hebben, waarop de finale doelstelling hopelijk kan worden gehaald. Anders moeten we inderdaad een tandje bijsteken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vlaanderen heeft een algemene gezondheidsdoelstelling die erop gericht is dat de Vlaming gezonder gaat leven. Dat betekent enerzijds gezondere voeding en anderzijds meer bewegen. Die doelstelling wordt geïmplementeerd binnen de verschillende settings. Onderwijs is daarvan een onderdeel, maar vanzelfsprekend niet het enige. Er zijn al heel wat stappen gezet, minister, en ik zou willen vragen om die voort te zetten.

Het project in Antwerpen is in die zin zeer interessant, ook om op te volgen. Het is goed dat u dat doet, maar het is natuurlijk niet het enige en ook niet hetgene waarop moet worden gewacht om verdere stappen te zetten vanuit Vlaanderen.

De problematiek van de lege brooddozen is dezelfde. Ook daarvoor is het Antwerpse project interessant, maar ik roep op om daar zeker niet op te wachten, en met verschillende partners die lokaal actief zijn zoals de OCMW's en de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) te zoeken hoe we daarop een antwoord kunnen bieden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ook ik geloof uiteraard in het belang van ouderlijke verantwoordelijkheid. Wat me bovenal interesseert, is altijd het belang van het kind. Een kind mag echt niet het slachtoffer worden van het feit dat zijn ouders hem niets ofwel chips, marshmallows of noem maar op mee te eten geven. Dat komt hun zelfbeeld en zeker ook hun schoolprestaties niet ten goede.

Voor mij ligt de oplossing vandaag, voor de bestaande realiteit – niet alle ouders nemen die rol altijd even goed op –, in het feit dat scholen daar een voortrekkersrol in moeten spelen. Het is natuurlijk niet de bedoeling om hen met extra werk op te solferen. Dat is in Antwerpen ook een belangrijk aandachtspunt. Er wordt samen-gewerkt met cateringbedrijven en sociale economiebedrijven in een open call, wat ook nog eens werkgelegenheid creëert.

Zulke projecten moeten ook niet alleen de verantwoordelijkheid zijn van het onderwijs. Er moet zeker ook bekeken worden of er samenwerking kan worden gevonden met het departement Welzijn. Minister, ik verwacht van u wel een duidelijk engagement om te werken rond zowel lege brooddozen als gezonde voeding, zodat dat geen makkelijke en loze zinnestjes blijven in het regeerakkoord. Ik verwacht actie, ik verwacht concrete initiatieven, ik verwacht dat u een projectoproep uitschrijft om met geïnteresseerde lokale besturen te bekijken hoe daar in deze legislatuur werk van kan worden gemaakt.

U kunt er uiteraard op rekenen dat ik op dezelfde nagel zal blijven kloppen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nieuwe regels voor zittenblijven met een B-attest
– 3484 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Op 18 mei werd via een wijziging van de omzendbrief SO 64 de regeling rond overzitten bij een B-attest doorgetrokken naar het oriënteringsattest A met uitsluiting voor bepaalde basisopties/pakketten, uitgereikt in het eerste leerjaar A of B. Op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen staat te lezen dat dit onverwachts gebeurde en tegen de vroegere bepalingen in.

Door deze beslissing kan een leerling met een B-attest voortaan enkel overzitten met gunstig bindend advies van de delibererende klassenraad en een niet-bindend advies van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Bij een ongunstig advies van de klassenraad moet de leerling overgaan naar het hogere leerjaar, met clausulering van bepaalde richtingen waar de leerling zich niet meer mag voor inschrijven. In de praktijk betekent dit dat leerlingen niet meer de keuze kunnen maken om te blijven zitten ondanks het verkrijgen van een B-attest.

Sommige mensen op het terrein vrezen dat die nieuwe regeling het waterval-systeem zal versterken, waarbij leerlingen niet anders kunnen dan afzakken naar andere richtingen zonder dat het hun eigen keuze is of overeenkomt met hun talenten of interesses. Een andere vrees die leeft is dat scholen leerlingen gaan clausuleren met een B-attest voor alle mogelijke richtingen die zij hebben, waardoor die leerling niet mag overzitten en eigenlijk niet anders kan dan naar een andere school te gaan. Dat is een kwalijke praktijk voor scholen om bepaalde leerlingen die ze liever zien vertrekken, makkelijk buiten te werken. Deze beslissing kwam onverwachts en op een slecht moment, aangezien veel leerlingen een moeilijk studiejaar achter de rug hadden door de coronacrisis en het afstandsonderwijs.

Minister, wat hoopt u met deze beslissing te bereiken? Wat is de bedoeling? Op basis van welke motivatie is deze beslissing genomen? Is over de wijziging van deze omzendbrief overleg gepleegd met de onderwijskoepels? De website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen laat alvast vermoeden van niet.

Waarom hebt u deze wijziging doorgevoerd te midden van de coronacrisis, wetende dat verschillende leerlingen een moeilijk schooljaar achter de rug hebben? Bent u bereid deze maatregel te evalueren gezien het dreigende gevaar van het versterken van het watervaleffect in ons onderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De vraag gaat in feite over twee verschillende oriënterings-attesten: een B-attest en een A-attest met uitsluiting. In de vorige legislatuur werd beslist dat vanaf het schooljaar 2020-2021 overzitten na een B-attest slechts kan na een gunstig advies van de klassenraad en een niet-bindend advies van het CLB. Dit werd medio 2019 via een omzendbrief aan de scholen gecommuniceerd en is dus niet nieuw. Deze beslissing kaderde in een reeks moderniseringsmaatregelen voor het secundair onderwijs. Verschillende wetenschappelijke onderzoeken hebben immers uitgewezen dat overzitten niet altijd bijdraagt tot een meer optimale studieloopbaan.

Daarnaast werd in de vorige legislatuur ook beslist om, in het kader van de modernisering, na 1A of 1B de klassenraad de mogelijkheid te geven een A-attest met

uitsluiting voor bepaalde basisopties/pakketten van het tweede leerjaar A en/of B toe te kennen. Wat echter nog niet geregeld was, is of bij een A-attest met uitsluiting ook beroep en overzitten mogelijk zijn? Die vraag was niet geregeld, dus er waren nog wat losse eindjes.

Overzitten in hetzelfde structuuronderdeel na een A-attest is per definitie altijd onmogelijk geweest. Dit kan wel in een ander structuuronderdeel na een niet-bindend advies van een CLB.

Door de coronacrisis moesten klassenraden in moeilijke omstandigheden evaluatiebeslissingen nemen. Daarom werd beslist om uitzonderlijk voor dit schooljaar de delibererende klassenraad in juni 2020 de mogelijkheid te geven bij een A-attest met uitsluiting de leerling toch de mogelijkheid te geven het leerjaar over te zitten in het huidige schooljaar 2020-2021. Deze principiële beslissing heb ik als minister genomen en die werd op 18 mei gecommuniceerd via een omzendbrief.

Vanaf volgend schooljaar zal het dus niet meer mogelijk zijn om met een A-attest met uitsluiting over te zitten. Dat is omdat we vertrouwen hebben in het oordeel van de klassenraad. Het was natuurlijk een moeilijke beslissing voor de klassenraad. Daarom hebben we die optie opgehouden. De omzendbrief zal in die zin worden aangepast want die vermeldt in zijn huidige versie niets over de tijdelijkheid van die maatregel.

Die wijziging is opgenomen in een ruimer verzamelbesluit secundair onderwijs dat de Vlaamse Regering al eind augustus definitief heeft goedgekeurd. Ik heb dat ook met de sociale partners besproken en ik denk zelfs in onze onderwijsclub.

Over de modernisering van het secundair onderwijs en de nadelen van overzitten is al heel vaak met de sociale partners gesproken en de beslissing om een rem te zetten op overzitten heeft men principieel in de vorige regeerperiode genomen.

De resultaten van diverse wetenschappelijke studies luiden dat overzitten vaak niet in het belang is van de studieloopbaan: onvoldoende leerresultaten, alsnog studieveranderingen, ongekwalificeerde uitstroom en dergelijke meer. Maar er zijn geen intenties om dat deze regeerperiode te wijzigen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Heel erg bedankt, minister, voor de verduidelijking. Ik heb dus goed begrepen dat het vooral het geval is voor A-attesten met uitsluiting van bepaalde richtingen dat er nu uitzonderlijk en voor dit schooljaar een uitzondering is gegeven net vanwege corona dat leerlingen toch kunnen blijven zitten, wat normaal gezien de facto altijd onmogelijk is. En dat die beslissing om overzitten bij een B-attest sowieso afhankelijk te maken van een bindend advies van de klassenraad, dat die eigenlijk al vroeger was genomen. Dan had ik dat inderdaad niet helemaal goed begrepen.

Voor de duidelijkheid, we zijn ook geen voorstander van zittenblijven. Ik denk dat we dat inderdaad zoveel mogelijk moeten vermijden. Het gaat me hier vooral over de manier waarop. Het feit dat inderdaad het bindende advies van de klassenraad betekent dat leerlingen voor een voldongen feit worden gesteld en zelf niet meer de keuze hebben om al dan niet over te zitten als ze dat toch graag zouden doen. Waar ik me vooral zorgen over maak, is het feit dat dat misschien de voortschrijdende juridisering in het onderwijs alleen maar gaat versterken omdat je altijd ouders hebt die tegen dat soort bindende adviezen van de klassenraad in beroep zullen gaan omdat ze toch heel graag willen dat hun kind blijft zitten. Wordt daarmee rekening gehouden? Is dat een vrees die u met ons deelt?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): U bent consequent, mevrouw Goeman, want het was minister Smet die met het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs ook het punt aanhaalde dat leerlingen die een B-attest krijgen, best het jaar niet overzitten en dat het ook een doelstelling was, ik denk doelstelling 17 van het masterplan, om net dat zittenblijven tegen te gaan.

Minister, een vraag die ik hoor vanop het veld, is waarom het beperkt wordt tot een jaar. Want men had in juni de moeite gedaan om alle scholen zo goed mogelijk te informeren over de wijziging want dat was relevant voor de deliberaties, maar ook voor de schoolsoftwareleveranciers om de nodige aanpassingen te doen om de deliberaties goed te kunnen laten verlopen en dan kreeg men toch plots het signaal dat het maar voor een jaar was. De scholen raakten daar niet altijd wijs uit. Hebt u de bedoeling om dat toch nog verder te bestendigen of evalueert u dat? Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): We hebben bij ons op school vaak te maken gehad met B-attesten. Wat moet je doen met leerlingen die toch willen blijven zitten? Dat is niet altijd zo'n gemakkelijke beslissing. Ik kan u verzekeren, mevrouw Goeman, dat daar lang over gediscussieerd werd: zien we het zitten dat die leerling het jaar overdoet? Die beslissing is er niet zomaar rap in een keer.

Er zijn inderdaad ouders die per se willen dat hun kind die richting blijft doen, mordicus, bijvoorbeeld Latijn. Ik heb niets tegen Latijn, integendeel, maar sommige ouders willen per se dat hun kind daarin blijft zitten en dan maar een jaar overdoet, hoewel de klassenraad na rijp beraad heeft besloten dat hij de leerling beter ziet functioneren in een andere richting. U noemt dat afzakken. Ik vind dat een verkeerde term, want dat geeft de indruk dat TSO en BSO minderwaardig zouden zijn, wat in mijn ogen helemaal niet het geval is. Stel dat een jongen kok wil worden, maar zijn ouders willen dat niet, dan vind ik het een goede zaak dat hij de kans krijgt om dat te doen.

Dat jullie nu het advies van de klassenraad bindend maken, vind ik een heel goede zaak. Dat u dat A-attest met uitsluiting, dat men dan toch zou mogen overzitten, nu hebt toegelaten, dat snap ik wel. Kunt u zeggen hoe vaak er gebruik van gemaakt is dat leerlingen toch het jaar hebben overgedaan ondanks een A-attest?

In elk geval vind ik dat we moeten doorgaan met dit systeem. De klassenraad weet het best wat er voor die leerlingen kan gebeuren en die leerlingen kunnen dan altijd nog naar een andere school uitwijken en dat is daarom ook niet altijd zo slecht.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik denk dat wat u hebt gedaan naar aanleiding van corona om toch nog tijdelijk in die mogelijkheid te voorzien, een goede zaak is. Als ventiel in moeilijke omstandigheden is dat een goede zaak. De kern waarover het gaat, collega's, is goede oriëntering, goede heroriëntering en daar ook iets mee doen. Ik ga het omdraaien. Als een leerling inderdaad geen B-attest wil verwerven of wil krijgen, dan is er iets belangrijk. Dat is u keihard inzetten in dat jaar om te vermijden dat je een B-attest verwerft. Als je je keihard hebt ingezet en het gaat niet en de klassenraad bespreekt een heroriëntering, dan is dat op basis van het totaalbeeld van die leerling: zijn resultaten, zijn inzet en dergelijke meer.

Ik blijf hameren op dat woord: heroriënteren. Ik heb jaren lesgegeven in een BSO- en TSO-school. Het eerste wat ik tegen die leerlingen zei: u bent niet afgezakt. Want volgende week staat hier gegarandeerd een vraag: hoe kunnen we het TSO

en het BSO herwaarden? Wel, collega's, dat is ons taalgebruik als parlementsleden, door niet te zeggen dat een heroriëntering na een B-attest afzakken is. Want dat wil niemand. Natuurlijk ga je dan zeggen: ik ga wel overzitten.

En als we in die nieuwe matrix van het secundair onderwijs inderdaad zeggen: kijk, er zijn andere richtingen, we gaan peilen naar de interesses en kijken naar de capaciteiten, collega's, en laten we eerlijk zijn, dan komen er bepaalde richtingen wel en niet in ogenschouw. En daar, minister, wil ik toch pleiten om ervoor te zorgen dat klassenraden die B-attesten geven en dus heroriënteren, zich heel goed informeren over wat ze uitsluiten en wat ze niet uitsluiten. Ik denk dat daar in de matrix nog wel mogelijkheden zijn om de sterktes en de aandachtspunten voor bepaalde studierichtingen mee te nemen. Dat kan verder uitgebouwd worden zodat die oriëntatie op een zo goed mogelijke manier gebeurt.

Collega's, alsjeblief, laten we niet zeggen dat heroriënteren sowieso slecht is. Dat is het niet. Sommigen moeten wachten tot hun veertigste om te weten wat ze willen in het leven, ze kopen dan een motor en veranderen van vrouw. Als je leerlingen op hun 14 of 15 jaar al kunt helpen om die stappen te zetten, is dat een veel positiever verhaal.

(Gelach en opmerkingen)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid, niemand is natuurlijk voorstander van zittenblijven. Maar soms is dat ook gewoon nodig. Dat werkt ook wel motiverend. Ik weet wel dat er een ander discours is dat er principieel van uitgaat: nooit zittenblijven. Dan geef je eigenlijk de boodschap: altijd geslaagd. Het maakt niet uit wat je doet. Dat is ook weinig motiverend voor diegenen die echt inspanningen doen om erdoor te geraken.

Beroep is mogelijk. Er is een beroepsmogelijkheid tegen de beslissingen van de klassenraad.

Het waarom van de beperking in de tijd en de eenmaligheid vanwege corona heb ik gedeut. En waarom niet voor de eeuwigheid? Dat is natuurlijk een duidelijke beleidsbeslissing. Net op grond van de logica: overzitten is vaak niet in het belang van de studieloopbaan, maar vertrouwend op het oordeel van de klassenraad die daar niet licht overgaat. Zeker als je zo'n specifieke beslissing neemt, moet je wel heel overtuigd zijn als klassenraad: je moet daar naartoe. Je moet je heroriënteren. Dan vraag je toch ook dat die beslissing gerespecteerd wordt en dus dat men niet gaat overzitten.

Zeker in dat geval heeft die klassenraad die overweging vanzelfsprekend ook meegenomen. Men kijkt naar het hele scala van mogelijke maatregelen en overzitten is er daar een van. Maar men kiest uitdrukkelijk voor de heroriëntering. Ik denk ook dat dat veel motiverender kan werken voor de betrokken leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Dank u wel, minister. Ik denk dat we het over twee dingen eens zijn. Ten eerste het feit dat zittenblijven het best zo veel mogelijk wordt vermeden ... *(Opmerkingen van minister Ben Weyts).*

Allez, nu probeer ik eens constructief te zijn en is het weer niet goed. Over veel dingen zijn we het ook niet eens, maar over twee dingen alvast wel. Zittenblijven wordt het best vermeden omdat uit onderzoek blijkt dat dat vooral demotiverend is en dat kinderen in het begin van het jaar dat ze overdoen misschien wel betere prestaties leveren, ook als er extra ondersteuning aan te pas komt, maar dat ze

op langere termijn toch een grotere kans hebben om van school te wisselen waar ze lagere schoolresultaten leveren en om uiteindelijk ook niet door te stromen naar het hoger onderwijs.

Een tweede zaak waarover we het eens zijn, is het belang van heroriëntering. Ik wil dat toch nog eens gezegd hebben: dat is cruciaal. Er zijn inspanningen geleverd maar er is nog altijd werk om er echt voor te zorgen dat alle kinderen op hun plaats terechtkomen. Ik wil daarbij geen enkel waardeoordeel uitspreken over het verschil tussen ASO, TSO en BSO. Laat daar geen misverstanden over ontstaan. Ik denk evenwel dat we niet blind mogen zijn voor iets waarop ik in mijn eerste tussenkomst al gewezen heb. Ten eerste ben ik bang voor die juridisering en ten tweede voor het feit dat scholen misbruik maken van de bestaande regelgeving. Scholen krijgen door dat 'verbod' op of de onmogelijkheid van zittenblijven, gekoppeld aan die clausuleringen, de kans om kinderen die ze niet graag zien komen omdat ze niet sterk genoeg zijn, naar andere scholen door te verwijzen. Dat vind ik een kwalijke evolutie die we echt op alle mogelijke manieren moeten tegengaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiële tekorten in het hoger onderwijs ten gevolge van corona – 3502 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik trap natuurlijk een open deur in als ik zeg dat de coronacrisis ook een enorme impact heeft gehad op de werking en organisatie van onze universiteiten en hogescholen. De instellingen en medewerkers hebben heel wat inspanningen verricht en ze zullen die ook dit academiejaar moeten verrichten want COVID-19 zal nog sterk voelbaar zijn. Die ongeziene inspanningen betekenen natuurlijk ook extra kosten en minder inkomsten. Concreet gaat het over kosten inzake examens en het blended onderwijs, zoals de huur van externe locaties, softwarepakketten, de huur of aankoop van camera's ... Ik denk ook aan de kosten voor de studentenvoorzieningen: extra personeel, tussenkomsten in de huur, huurcontracten die niet ingevuld worden ...

Tot op heden bleef de financiële steun voor het hoger onderwijs evenwel beperkt tot de studentenvoorzieningen, namelijk een bedrag van 1,5 miljoen euro, terwijl de universiteiten nu al spreken over een tekort van 12 miljoen bij de studentenvoorzieningen. Er zijn natuurlijk ook nog vele andere tekorten.

Minister, tijdens de commissievergadering van 9 juli polste ik al even naar de manier waarop u dit wilde ondersteunen. U zei toen dat de universiteiten en hogescholen al over een zekere knowhow beschikken inzake digitalisering en dat dat de omschakeling wat heeft vergemakkelijkt. U zei toen ook dat u nog geen zicht had op de precieze meerkosten voor de hogeronderwijsinstellingen.

Ondertussen staan we twee maanden verder en lijken die instellingen wel een duidelijk zicht te hebben op hun kosten. Uit een nota van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) blijkt dat de universiteiten in 2020 een tekort hebben van 30 miljoen euro en dat de hogescholen 13 miljoen euro in het rood staan.

De universiteiten en hogescholen hebben – ondanks hun digitale voorsprong op het leerplichtonderwijs – aanzienlijke investeringen moeten doen om veilig en

kwalitatief hoogstaand onderwijs aan te bieden. We moeten dit uiteraard blijven ondersteunen, minister. Ik heb hierover de volgende vragen.

Op welke manier overlegt u met de hogeronderwijsinstellingen over de meerkosten en 'minopbrengsten' die zij hebben? Gaat u akkoord met de beslissingen die ze daarbij hebben gemaakt?

Welke initiatieven zult u nemen om de hogeronderwijsinstellingen te ondersteunen?

Komen er extra maatregelen voor het hoger onderwijs? Zo ja, hoe zullen deze middelen verdeeld worden? Zijn hierover bijvoorbeeld al gesprekken geweest met die instellingen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Toen u me hierover de vorige keer vragen stelde, in juli denk ik, had ik nog geen zicht op de coronafactuur voor de universiteiten en hogescholen. Ik heb daar wel om gevraagd en uiteindelijk blijkt die rekening 40 miljoen euro te bedragen voor de universiteiten en hogescholen samen. Nu zijn we, samen met de regeringscommissarissen, die rekeningen tegen het licht aan het houden. We willen geen blanco cheque geven en kijken, naast de gederfde inkomsten, ook naar de lagere uitgaven die er waren op het vlak van bijvoorbeeld studentenrestaurants. Na deze analyse zal ik een voorstel doen aan de Vlaamse Regering zodat de universiteiten en hogescholen een beroep kunnen doen op de coronaprovisie en we hen kunnen ondersteunen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dank u, minister. U geeft dus nog geen concrete cijfers. Ik begrijp dat u dat tegen het licht moet houden. Maar ik denk dat die nota's toch al wel goed gedocumenteerd waren en dat we, zonder naïef te zijn, ook geloof moeten hebben in die instellingen. Ook die lagere uitgaven staan al in de nota's. Het is echter goed dat u nauwkeurig toeziet op de centen. U zult dit op de regering brengen. Wanneer zal dat gebeuren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik denk dat het goed is dat u met de regeringscommissarissen die cijfers zo objectief mogelijk bekijkt. Collega's, ik breng in herinnering dat hier ook een kanttekening bij hoort. De universiteiten hadden in 2018 2,4 miljard euro aan reserves en in 2019 2,6 miljoen euro. In 2016 ging het nog over 2,17 miljard euro. Op vier jaar tijd werd er dus voor 400 miljoen euro opgebouwd aan reserves bij de universiteiten. Ik weet dat dat ook middelen zijn voor het sociaal passief en voor onderzoek, die op langere termijn gebruikt worden en dat het soms ook gaat over voorschotten. Ik weet dat dit niet zuiver beleggingsgeld is, daar ben ik het mee eens. Maar die 30 miljoen moet dan natuurlijk in verhouding bekeken worden.

Ten tweede moet natuurlijk bekeken worden vanwaar ze komen en waar er, naast hogere uitgaven, ook lagere uitgaven waren. Minister, ik denk dat het goed is om te objectiveren wat de impact van corona geweest is, zowel qua minder als qua meer uitgaven. Als er meer uitgaven waren inzake eenmalige investeringen, op welke manier kan de coronaprovisie daar eventueel soelaas voor bieden? Hoeveel zal dat dan zijn?

Ik stel vast dat er vandaag universiteiten zijn die in code geel werken, waar dat mogelijk was. Andere universiteiten hebben zelf de keuze gemaakt om dat niet te doen. Ik wil toch oproepen om zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor keuzes

die gemaakt worden. Ik denk dat uw onderzoek inderdaad aangewezen is. We zullen dan wel vernemen wat daaruit komt en welk stuk van de provisie daar eventueel voor aangewend kan worden.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, het was te voorspellen dat ook de instellingen in het hoger onderwijs met een financiële kater zouden zitten door corona. In mei waarschuwde Koen Verlaeckaert van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) al dat die kon oplopen tot tientallen miljoenen euro. Ik las dat dit verlies nu geraamd wordt op 30 miljoen euro. Hierbij komt dat de onderzoekspijler van de universiteiten niet meegerekend werd. Ze zullen nog extra verlies lijden door het stilleggen van onderzoek wegens de lockdown en lagere inkomsten uit de samenwerking met bedrijven die te lijden hebben onder de coronacrisis.

Een groot stuk van het genoemde tekort is natuurlijk te wijten aan extra kosten inzake de versnelde digitalisering, zowel voor hard- als software.

Ik weet niet in hoeverre u zicht hebt, minister, op hoeveel van die 30 miljoen euro daar specifiek naartoe gegaan is. Dat lijken op korte termijn wel extra kosten, maar dat zijn eigenlijk geen verliezen, maar investeringen op langere termijn. Er is in Vlaanderen immers alsmaar meer nood aan hooggeschoolden, en universitaire scholing is gezien de flexibilisering op de arbeidsmarkt niet enkel iets van de generatie van studenten. De uitdaging zal dus zijn om deze digitaliseringsinvesteringen om te zetten in een businessmodel dat bijvoorbeeld levenslang leren faciliteert en zo meer inschrijvingen aantrekt.

Zult u deze evolutie kanaliseren en hier samen met de universiteiten aan werken? Zo ja, welke concrete initiatieven moeten er daar dan verder genomen worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er werd naar een timing gevraagd. Ik heb vrij recent ook die rekening gekregen, gelijktijdig met De Standaard. We zijn daar vrij snel aan het doorgaan, ik hoop binnen een week of twee een dossier klaar te hebben om naar de Vlaamse Regering te kunnen trekken.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dat is concreet, minister, dank u wel.

Collega Daniëls, daar staat niet zomaar een massa geld op de spaarbanken van die universiteiten en hogescholen, daar staat inderdaad wel iets tegenover. Ik vind het ook een beetje straf en dat is misschien een oproep naar u, minister. We hebben de autonomie aan de universiteiten gegeven, ze hebben die, we gaan de universiteiten of hogescholen toch niet straffen omdat ze een bepaalde keuze maken om hun studenten veilig onderwijs te laten volgen? Ik hoop dat dat geen oproep was om wie in code oranje gegaan is, straks financieel te straffen, want dat lijkt me wel wat bijzonder.

Koen Daniëls (N-VA): Neen, dat heb ik niet willen zeggen, collega.

Brecht Warnez (CD&V): Dat is prima.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verschillende vaststelling in juni en in september 2020 van de leerachterstand ten gevolge van de coronamaatregelen op basis van dezelfde proeven
– 3503 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerachterstand ten gevolge van het afstandsonderwijs
– 3526 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van corona op de leerresultaten
– 1 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

– Jan Laeremans treedt als voorzitter op.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, toch wel een belangrijk iets over de leerachterstand tussen juni en september 2020.

De coronacrisis, de lange periode van afstandslernen, en op bepaalde momenten zelfs geen onderwijs, zorgden voor grote bezorgdheid over de leerprestaties en leerwinst van onze leerlingen. Niet alleen bij leerkrachten, maar ook bij ouders is er toch wel die bekommernis. Laat ons eerlijk zijn, collega's, ook bij ons als parlementsleden en bij de minister was er die grote bekommernis over wat het gevolg hiervan gaat zijn.

Er was een vrij grote opluchting toen we op 30 juni van het Katholiek Onderwijs in een persbericht vernamen dat de eerste bevindingen van de interdiocesane proeven op het einde van het zesde leerjaar niet op een grote leerachterstand wezen. Dat was toch een geruststelling, en een schrik die werd afgeremd, zeker voor diegenen die de overstap maakten van de lagere school naar het secundair onderwijs.

Het Katholiek Onderwijs heeft ook een diepgaande analyse door de KU Leuven laten doen van diezelfde proeven, en ik wil hen bedanken dat ze die hebben laten doen. Nu blijkt echter dat er op die geanalyseerde groep van leerlingen in 2020 wél significante leerverliezen zijn, met een afname van het equivalent van ongeveer een half jaar scholing, wat ongeveer overeenkomt met de hele coronaperiode. Door de crisis steeg de ongelijkheid in testcores binnen de scholen met 17 procent voor wiskunde en 20 procent voor Nederlands, en tussen de scholen nam de ongelijkheid toe met 7 procent voor wiskunde en 18 procent voor Nederlands. De leerverliezen en toename van de ongelijkheid zijn groter in scholen met meer kwetsbare leerlingen. Uit eerder onderzoek blijkt dat dergelijke leerverliezen grote langetermijngevolgen hebben en kunnen leiden tot een lager loon en een hogere kans op werkloosheid.

Minister, hierbij heb ik toch een aantal vragen.

Zijn deze cijfers vergelijkbaar met analyses die het GO! en de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) hebben gemaakt, weliswaar wetende – dat was

mijn vraag van vorige week – dat het GO! eigenlijk opgeroepen heeft om niet aan die proeven deel te nemen? We kunnen nu zeggen dat het Katholiek Onderwijs het vastgesteld heeft en dat het GO! gezegd heeft om niet mee te doen aan die proeven, en het resultaat is dat ze niet eens weten wat er gebeurd is. Ik vind dat vrij hallucinant; dat is blind varen bij wat je doet. Hebt u daar enige info over gekregen?

Iets wat mij toch zorgen baart, is hoe het kan dat er verschillen zijn tussen die twee analyses van dezelfde proef? Eerst het signaal eind juni dat het allemaal wel meevalt, en dan bij diepgaande analyse: oei, oei, we stellen toch een verschil vast van een half jaar. Dan stel ik mij de vraag – en misschien u ook wel, en collega's – hoe het komt dat dat verschil daar zit.

Welke maatregelen kunnen wij als parlement, maar ook u als minister, nemen om die opgelopen leerachterstand maximaal in te lopen? Ik weet dat scholen op dit moment herhalingen doen, leerstof hernemen en dergelijke meer. Die proeven gaan uiteraard alleen over die zesdejaars, einde lagere school, daar weten we iets van. Maar het vijfde leerjaar is een belangrijk leerjaar: je leert daar allerlei zaken in de lagere school rond inhoudsmaten, breuken, ook Frans voor de eerste keer, dat is toch niet zo evident.

Als scholen zich dit jaar focussen op essentiële onderdelen, zoals Nederlands en wiskunde – ik heb het dan over de lagere school – lopen ze dan het risico om bij een doorlichting op de vingers getikt te worden voor andere doelen die ze dan mogelijks in mindere mate realiseren? Die onderwijstijd is immers ook niet oneindig.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Wij hebben dat onderzoek natuurlijk ook gelezen, waaruit dus blijkt – in tweede lezing dan – dat leerlingen tot een half jaar leerachterstand hebben opgelopen door het verplichte afstandsonderwijs tussen maart en juni vorig schooljaar, bij analyse van de interdiocesane proeven van het Katholiek Onderwijs in het zesde leerjaar. De achteruitgang is het grootst voor wetenschappen, technologie, Frans en Nederlands. Uit het onderzoek bleek ook dat de kloof tussen kansarme en kansrijke leerlingen door het afstandsonderwijs is toegenomen. Volgens de berekeningen van de KU Leuven nam de ongelijkheid voor Nederlands toe met 20 procent en voor wiskunde met 17 procent. Ook scholen die meer kansarme leerlingen tellen onder hun populatie doen het nu slechter dan voordien.

Die conclusies bevestigen wat experts al een hele tijd zeggen en wat wij ook vreesden, en zijn dus bijzonder alarmerend. Afstandsonderwijs heeft helaas gezorgd voor leerachterstand én een grotere ongelijkheid.

Op dit moment zijn alle scholen gelukkig weer heropgestart, in code geel – daar hebben we het gisteren over gehad. Maar we zien ook wel elke dag berichten van scholen en klassen die in quarantaine gaan doordat er een leerling of personeelslid mogelijk besmet is met het coronavirus. Volgens de laatste cijfers: 11.254 leerlingen in quarantaine en 681 personeelsleden, die dus ook school missen, vaak zonder dat ze zelf ziek zijn. Eigenlijk is het mij niet helemaal duidelijk of alle scholen op dat moment ook naar afstandsonderwijs overschakelen. Sommige scholen gaan tijdelijk over naar online-afstandsonderwijs, andere sturen hun leerlingen naar huis met een oefenbundel. Ik ben er niet zeker van dat alle scholen ook daadwerkelijk iets doen op het moment dat er klassen in quarantaine gaan. Ook onderwijsexpert Dirk Van Damme uitte onlangs nog zijn vrees over de kwaliteit van de onlinelessen vandaag. Door de sporadische quarantaine van sommigen zullen nu, vrees ik, een deel van de leerlingen nog meer leerachterstand oplopen en een ander deel, die naar school kunnen gaan, gelukkig niet.

Zijn scholen verplicht om, al dan niet online, afstandsonderwijs aan te bieden als een klas in quarantaine moet wegens een mogelijke besmetting? Zo ja, hebt u er zicht op of de scholen dit wel degelijk doen? Op welke manier wordt de kwaliteit van het afstandsonderwijs gemonitord?

Zult u er daarbij voor zorgen dat scholen de nodige pedagogische ondersteuning krijgen bij het organiseren van dat afstandsonderwijs door de pedagogische begeleidingsdiensten of via de onderwijsinspectie?

Kunt u garanderen dat alle kinderen die vandaag in quarantaine moeten, toegang hebben tot een computer en internet? Het blijft een probleem.

Is het geen optie om mobiele testteams in te schakelen voor scholen om leerlingen en personeelsleden sneller te testen? Zodra we het weten, kunnen die klassen ook uit quarantaine komen.

Is het een mogelijkheid om de twee weken quarantaine van leerlingen en personeelsleden in te korten? Ik stel die vraag, maar dat is uiteraard in overleg met de experts te bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, op 9 juli stelde ik in de commissie Onderwijs al een vraag over de impact van corona op de leerprestaties van leerlingen, naar aanleiding van de eerste bevindingen van de gevalideerde toetsen voor het zesde leerjaar, die het Katholiek Onderwijs Vlaanderen jaarlijks organiseert. Toen concludeerde men dat de impact van de coronacrisis op de leerprestaties in de katholieke basisscholen globaal beperkt was, maar dat er onder de waterlijnen wel grote verschillen waren tussen de leerlingen. Men gaf toen al toe dat het wachten was op de volledige analyse om verdere conclusies te trekken.

Ondertussen is die volledige analyse klaar en blijkt dat er toch grotere alarmbellen afgaan. De ongelijkheid tussen leerlingen nam significant toe, zowel binnen dezelfde school als tussen de scholen. Leerlingen lopen tot een half schooljaar aan leerachterstand op. Het effect van de coronacrisis is groter dan men had verwacht op basis van de gemiste schooltijd.

De leerlingen die in 2020 deelnamen aan die interdiocesane proeven, haalden gemiddeld lagere testcores in vergelijking met eerdere groepen. De achteruitgang werd vastgesteld in alle domeinen. Wetenschappen en technologie gingen het sterkst achteruit, zoals de collega's ook al aangaven. Voor Frans, wiskunde en Nederlands daalden de leerprestaties, maar voor Mens en Maatschappij verschilden de resultaten niet merkbaar van de andere jaren.

De ongelijkheid binnen de scholen steeg dus sneller dan die tussen de scholen. Het leerverlies en de toename van ongelijkheid is het grootst in de scholen met meer kwetsbare leerlingen en in een stedelijke context. Het blijft dus een uitdaging om wie achterop is geraakt te ondersteunen, en wie goed mee is voldoende te blijven prikkelen. En daarvoor zal veel maatwerk nodig zijn.

Minister, wat zijn uw bevindingen bij deze analyse?

Kunnen er afspraken worden gemaakt met de onderwijsverstrekkers om gezamenlijke lessen te trekken uit de gegevens die men over heel Vlaanderen verzamelde tijdens het voorbije jaar?

Zijn er nog andere nieuwe beleidsvoorstellen om de ontstane kloven tussen deze leerlingen te dichten met deze nieuwe kennis in het achterhoofd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De onderwijskwaliteit is zowat de focus, het zenit van deze Vlaamse Regering, als het gaat over onderwijs alleszins. Net daarom is het voor ons zo belangrijk om de scholen maximaal open te krijgen en te houden. Een sluiting van de scholen kan echt niet meer voor mij. Dat zijn we onze Vlaamse leerlingen en onze samenleving verschuldigd.

Aan de andere kant denk ik dat dit ook een momentum is om van de achterstand die we hebben opgelopen – ik kijk naar Programme for International Student Assessment (PISA) en Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) – naar een voorsprong te gaan, en om aan de hand van een echte relance van ons onderwijs en serieuze investeringen, daar opnieuw perspectief te creëren om de grote sprong voorwaarts te kunnen realiseren.

Ik zal geen methodologische bedenkingen koppelen aan het onderzoek. Maar het toont aan dat we, als we onze onderwijskwaliteit willen monitoren, nood hebben aan die gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde net- en koepeloverschrijdende proeven, die we hopelijk vanaf het schooljaar 2022-2023 zullen kunnen starten.

Maar er is dus een leerachterstand. Dat is ook logisch. Als we consequent zijn, kan er niet anders dan leerachterstand zijn, omdat we met z'n allen toch geloven dat het beste onderwijs nog altijd wordt gegeven door gedreven leerkrachten in de klas. Ipso facto kan je niet anders dan tot de overweging komen dat er wel wat leerachterstand moet opgelopen zijn. Het belangrijkste is nu wat er op de klasvloer gebeurt, namelijk dat de leerkrachten, zoals ze altijd doen, maar des te meer nu, proberen hun klas in te schatten, enerzijds op groepsniveau en anderzijds op individueel niveau. Waar zitten de pijnpunten en de achterstand? Kan ik die achterstand klassikaal aanpakken of moet ik meer individueel bijspijkeren? Daarom ook zijn die tools, die instrumenten die we aanreikten via de zomerscholen en vervolgens via de bijscholen, ook zo belangrijk, om echt op maat te kunnen bijspijkeren.

Ik zal nog met zo'n voorsprongplan komen, maar ik geef jullie alvast de vier grote werven mee die ik zie.

Er is ten eerste de remediëring. Ik zal inzetten op remediëringstrajecten buiten de lesuren. Wanneer leerkrachten vaststellen dat individuele leerlingen een achterstand hebben opgelopen, bieden wij de mogelijkheid om hen bij te spijkeren via de zogenaamde bijscholen. We hadden ze ook herfst- en winterscholen kunnen noemen, maar dat leunde te dicht aan bij het concept van de zomerscholen en dat is eerder een combinatie van sport, spel en vermaak enerzijds en bijscholing anderzijds. In dezen is het louter en alleen bijscholing, vandaar ook de naam 'bijscholen'. Er is een oproep gelanceerd en in de oproep is sprake van een prioriteit, evenwel niet exclusief, voor remediëring aan leerlingen in het tweede leerjaar van de eerste, tweede en derde graad, alsook aan leerlingen van de volledige derde graad beroepssecundair onderwijs (bso).

In datzelfde kader gaan we ook inzetten op buddyprojecten, waarbij we studenten uit de lerarenopleiding naar de scholen sturen. We zorgen voor die mogelijkheid en ondersteunen die ook.

Een tweede werf is de verankering van de zomerscholen. Dat wijst zichzelf uit.

Een derde werf is oog hebben voor het psychosociale welbevinden, want ook op dat vlak merken we dat er serieus wat werk aan de winkel is. Ik krijg ook altijd die 'call to action' van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) ter zake.

Een vierde werf betreft wendbare scholen. We proberen om een meer wendbare klasorganisatie en een veerkrachtiger schoolbeleid te verkrijgen en voorzien daarvoor in de nodige assistentie.

Naast deze vier werven zijn er nog een aantal andere belangrijke maatregelen die misschien iets algemener zijn. We zorgen voor leerondersteuning in het basisonderwijs. Vanaf dit schooljaar komt er 23 miljoen euro bij voor handen in de klas in het basisonderwijs. Deze extra impuls van 23 miljoen euro wordt uitdrukkelijk bestemd voor de ondersteuning van leerlingen bij het leren en studeren. De extra investering staat gelijk aan een verhoging van 20 procent van de zorgenvelophe van de scholen. Daarmee kunnen zo'n 525 extra zorgcoördinatoren aangeworven worden.

We proberen leerlingen ook maximaal op school te houden, maar we bouwen ook het afstandsonderwijs verder uit, als aanvulling op directe instructie in de klas. We willen dat afstandsonderwijs vooral gebruiken voor begeleiding op maat, niet alleen voor remediëring, maar ook voor differentiatie, voor mensen die meer appetijt hebben, om die iets meer te kunnen geven dan vandaag mogelijk is. Ik denk dat iedereen gezien heeft dat het afstandsonderwijs voor sommigen eindelijk de mogelijkheid bood om een voorsprong te halen, een zijsprongetje te maken of dieper op de materie in te kunnen gaan en niet te blijven hangen bij de rest van de groep. Ik denk dat we dat moeten behouden. We moeten dat afstandsonderwijs leren gebruiken als instrument om op maat te werken.

Dat brengt mij bij de toegang tot een computer en internet. We hebben al een ICT-impuls gegeven van 35 miljoen euro en er komt nog een groter en meer omvattend plan aan. Bij wijze van eerste stap heb ik het systeem om met vouchers te werken voor internettoegang thuis in overleg met Proximus en Telenet verlengd bij de aanvang van het schooljaar 2020-2021. Hierdoor kunnen leerlingen die geen eigen internettoegang hebben, in geval van afstandslernen toch gebruikmaken van internet. Dat is dus een eerste stapje; er komt nog veel meer.

Mijnheer Daniëls, uw laatste vraag ging over de doorlichtingen, met die focus op Nederlands en wiskunde. Er worden geen juridische gevolgen aan deze doorlichting verbonden, en ook op andere manieren is er geen bestraffing.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat die toelichtingen geen negatief effect hebben voor die scholen die keihard inzetten op wiskunde en Nederlands, zeker in de lagere school. Dat is al een geruststelling.

Het is ook een goede zaak dat u op het vlak van digitale investeringen een extra impuls van 35 miljoen euro geeft.

Ik heb de studie van de KU Leuven op de effecten van leerlingenprestaties bekeken. Meten is weten, en ik denk dat we de mensen van het katholiek onderwijs moeten bedanken omdat zij hebben aangeraden om interdiocesane proeven te blijven doen, omdat ze een eigen analyse hebben gemaakt en omdat ze een wetenschappelijke analyse hebben laten maken. Ze weten nu waar er uitval is en kunnen daarop remediëren. Ik wil alle andere scholen en koepels aanraden om dat mee te nemen.

We hebben het zesde jaar gemeten. Dat zijn de leerlingen die het snelst opnieuw naar school mochten. Wat me daar zorgen baart, is dat de achterstand van de leerlingen die nog langer thuis zijn geweest, daar potentieel nog iets groter is. We moeten oproepen om het daar nog verder over te hebben.

Ik heb ook een aantal bedenkingen bij het onderzoek. Zo vraag ik me af of bijvoorbeeld de juiste zaken zijn bekeken. De onderzoekers zeggen ook zelf dat ze sommige zaken nog kwalitatief moeten nakijken. Dat moet gebeuren. Vanuit onze fractie kunnen we u alleen maar steunen, minister. Ik weet niet of u al een concrete timing hebt wanneer de gevalideerde proeven er zouden kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik denk dat we hier allemaal dezelfde bezorgdheid delen over de kwaliteit van ons onderwijs, zowel tijdens corona als daarna. Ik ben er niet helemaal van overtuigd dat de aanpak in het relanceplan, met vooral de nadruk op remediëring buiten de schooluren zoals herfstschool, zomerschool, bijlessen, weekendscholen, de juiste oplossing is, maar daar zullen we het vandaag niet over hebben. Daar krijgen we ongetwijfeld nog de gelegenheid toe.

Ik ben er wel van overtuigd dat digitaal onderwijs inderdaad een absolute kans is om veel meer te differentiëren tussen leerlingen. Daar hoor ik absoluut wel mooie toekomstmuziek in. Mijn vraag vandaag was heel concreet of afstandsonderwijs in coronatijden inderdaad verplicht is, of u er zeker van bent dat alle scholen die kinderen in quarantaine sturen, daar ook daadwerkelijk mee bezig zijn, en of de kwaliteit van dat afstandsonderwijs op dit moment ook al wordt gemonitord.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat we er kamerbreed – of koepelbreed – mee akkoord gaan dat we er alles aan moeten doen om de scholen open te houden. Het zijn niet alleen plaatsen waar kinderen leren, maar ook samenleven.

Maatwerk om tegemoet te komen aan de kloof die nog is versterkt door corona, moeten we zeker toejuichen. We zijn zeer tevreden met de extra middelen die daarvoor worden uitgetrokken. Ik denk verder dat teamteachen een ideale oplossing is om meer te kunnen differentiëren, maar daarvoor hebben we dan extra omkadering nodig. Wij blijven er met onze fractie wel van overtuigd dat we het best investeren in middelen die in de klas worden gebruikt.

Collega Daniëls, ik had er tijdens de vorige vragen over dit onderwerp al op gewezen dat het inderdaad de leerlingen zijn in het zesde leerjaar die getest geweest zijn, die het snelst opnieuw naar school konden komen. Ik merk ook dat de impact in het secundair onderwijs groot is, vooral dan wat het psychische welbevinden betreft. Minister, ik ben zeer tevreden dat u dit ook meeneemt in het relanceplan en dat u op zoek gaat naar een manier om de veerkracht van onze leerlingen te versterken. Hoe wilt u daar specifiek voor te werk gaan? Gebeurt dat in samenwerking met de CLB's? Hoe zullen we de scholen steunen bij het werken aan dat psychisch welbevinden?

Ten slotte is er nog iets, namelijk de datageletterdheid van onze scholen, waar ik ook al een aantal keren op heb gehamerd. We laten hen proeven afnemen, maar belangrijk is dat ze daar ook daadwerkelijk mee aan de slag gaan. Hoe kunnen we ze daarin ook sterker maken? Ik denk dat de pedagogische begeleidingsdiensten een belangrijke taak hebben ter zake.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Daniëls, u had gevraagd naar een timing, maar een timing van wat?

Koen Daniëls (N-VA): Van de gevalideerde proeven.

Minister Ben Weyts: Dat hebben we verleden week besproken. Neen, maandag nog, denk ik. Dat rapport zal in januari worden opgeleverd, denk ik. Er was dat praktisch-organisatorische onderzoek, dat haalbaarheidsonderzoek. Dat moet in januari, februari van volgend jaar worden opgeleverd. Dan is er ook het steunpunt. Ik denk dat zij in hetzelfde tijdschema ook al met een eerste visie daarop moeten komen.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn vraag was echter of er al enig zicht op de langere termijn is: wanneer zou dit er kunnen zijn?

Minister Ben Weyts: De implementatie? Het is de ambitie om vanaf het schooljaar 2022-2023 te kunnen starten, maar dus gefaseerd. Dan zouden we kunnen starten met de eerste graad van het secundair onderwijs, en dan daarna het vierde leerjaar, en dan het zesde leerjaar. Niet alles in één keer, dus, maar dat biedt wel de mogelijkheid dat we al een startschot geven. Vervolgens komen fasegewijs ook die andere leerjaren, dus het vierde leerjaar, het zesde leerjaar, en dan als laatste het laatste jaar van het secundair onderwijs. Dat zijn de vier momenten.

De kwaliteit van het afstandsonderwijs is inderdaad eigenlijk ook een bezorgdheid. We vragen echter aan de inspectie om net dat aspect mee te nemen en om zelf concrete suggesties ter zake te doen. Ze moeten dus toch eens bekijken hoe een en ander op het vlak van afstandsonderwijs wordt georganiseerd. Je weet, omdat dat soms ook nieuwe paden zijn, dat er vrij grote verschillen zijn in de praktijk. Sommige scholen waren eigenlijk al ver vooruit, andere hebben op dat vlak de eerste stappen moeten zetten, een beetje met vallen en opstaan. Het is echter mijn aanvoelen dat ze toch wel grote stappen vooruit hebben gezet.

Over het psychosociaal welbevinden hoort u dra in mijn omvattender plan, hoop ik, met betrekking tot het overgaan van achterstand naar voorsprong qua onderwijs. Ook daar komt er een veerkrachtplan.

Vanzelfsprekend moet er aan die datageletterdheid worden gewerkt. Het heeft weinig zin om heel veel geld en energie te investeren in die Vlaanderenbrede proeven als die data, die resultaten die dat oplevert, niet goed kunnen worden gelezen door leerkrachten en directies. We moeten daar dus echt een handleiding bij geven over hoe men aan de slag kan met die gegevens, hoe die ervoor kunnen zorgen dat men zichzelf een spiegel voorhoudt en dat men uiteindelijk nog beter die onderwijskwaliteit kan dienen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Meten is weten: ik weet dat het in Onderwijs soms wat controversieel is. Er zijn zelfs visies waarbij er geen sprake meer is van toetsen of examens: men ziet wel wat het wordt en kabbelt verder. Ik ben het daar fundamenteel mee oneens, maar een evaluatie moet natuurlijk wel meten wat je wilt meten. Het resultaat moet iets zeggen, en het is ook heel belangrijk dat je als leraar, als school die resultaten kunt interpreteren en begrijpen. Het zijn die stappen die belangrijk zijn voor het steunpunt, denk ik. Dat is ook mijn oproep, maar ik twijfel er niet aan dat ze dat zullen meenemen.

Er moet ook een leeswijzer zijn, om leerkrachten te helpen om wat daaruit komt te interpreteren en daar iets mee te doen. Collega's, ik verwijs dan heel graag naar wat er momenteel bij parallel- en peilingsproeven gebeurt. Daar krijg je als school een bundeltje bij om te begrijpen wat daarin staat. Je stelt je kwetsbaar op als school als je daaraan meedoet, maar je weet het wel. Zij die niet meedoen, kunnen zeggen dat bij hen alles in orde is. Dat is waar, en er is niks dat dat tegensprekt. Ieder zijn geloof, maar ik verkies toch dat we weten waar we aan toe zijn met onze leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, het is alvast een geruststelling dat de kwaliteit van het afstandsonderwijs gecontroleerd wordt door de inspectie. Het onderwijs blijft inderdaad in code geel. Dat betekent dat er in tegenstelling tot code oranje geen verplicht afstandsonderwijs is voor bepaalde leerjaren. Leerlingen gaan wel de facto in quarantaine en zitten twee weken thuis. Als ik de signalen vanop het terrein hoor, dan wordt daar nogal ad hoc op gereageerd, en er is ook onduidelijkheid over wat al dan niet moet. Minister, ik wil u vragen om u daar eens over te buigen zodat daar duidelijkheid over komt voor alle scholen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, we kijken in elk geval uit naar het plan 'van achterstand naar voorsprong'. Het zijn net voetbaltermen. Ik hoop in ieder geval dat de scholen kunnen scoren.

Het is belangrijk dat scholen weten wat datageletterdheid precies betekent, maar het is nog belangrijker dat ze er effectief mee aan de slag gaan, dat ze worden begeleid, dat ze het resultaat van het proces dat de leerlingen hebben gelopen, kunnen aangeven, dat ze hun proces kunnen aanpassen om betere resultaten te hebben. Met alleen een leeswijzer komen we er niet. Datageletterdheid is nodig, maar ook pedagogische begeleiding.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het uitreiken van diploma's in het volwassenenonderwijs – 3504 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat we hier nog met drie fracties aanwezig zijn. Voor het belang van de kwaliteit van het volwassenenonderwijs is het altijd goed dat collega's hierover vooraan staan te prediken, maar als het erover gaat, zijn ze er niet en dat betreurt ik.

Tijdens de plenaire vergadering van 15 juli dit jaar keurde het Vlaams Parlement kamerbreed het derde Coronadecreet goed. In dit decreet namen we onder andere enkele maatregelen over het volwassenenonderwijs. Voor de modules die voor het begin van de coronacrisis zijn opgestart en waarvan een aanzienlijk deel tijdens de coronaperiode was gepland, krijgen de cursisten die niet geslaagd zijn of die niet aan de evaluatie hebben deelgenomen, een eenmalige vrijstelling van het inschrijvingsgeld als ze zich voor dezelfde module in het schooljaar 2020-2021 opnieuw hebben ingeschreven.

Dat is een goeie zaak, ik sta daarachter. Het kwam er eigenlijk op neer dat als de lessen de facto niet konden doorgaan, je die module opnieuw kunt volgen en dat je je daar niet voor hoeft in te schrijven.

Naar aanleiding van de bekendmaking van deze coronamaatregelen voor het volwassenenonderwijs in het radioprogramma De Inspecteur op Radio 2 – een goede zaak, want zo konden steeds meer mensen daar kennis van nemen –, kwamen enkele eigenaardigheden naar boven.

Een aantal cursisten hebben slechts een zeer beperkt gedeelte van een module kunnen volgen, maar namen toch deel aan de evaluatie om te weten hoe die zou verlopen. Tot hun zeer grote verbazing waren ze geslaagd. De cursisten gaven aan dat dit helemaal niet kon omdat ze gewoon hun naam hadden ingevuld en hier en daar iets hadden ingevuld, maar dat het niet mogelijk was dat ze geslaagd waren.

Of andere cursisten die helemaal niet hadden deelgenomen aan de evaluatie, gaan naar het centrum voor volwassenenonderwijs om te zeggen dat ze over die maatregel hadden gehoord op de radio en dat ze zich komen inschrijven omdat het gratis is, waarop het centrum dan zegt dat het niet gratis is omdat ze geslaagd zijn voor die module. Ze zijn geslaagd terwijl dat niet kan. Dat zijn ongelooflijke situaties.

Zo was er een dame die een opleiding volgde omtrent mode – ik ben de juiste naam kwijt, vergeef mij – waarvan er drie van de zeventien lessen waren doorgegaan. Online was er niets doorgegaan want het ging echt over kledingstukken ontwerpen, naaien en stikken. Ze kan nog geen ritssluiting innaaien en toch is ze geslaagd voor de opleiding, terwijl ze die eigenlijk opnieuw wil volgen. Ze vroeg om het inschrijvingsgeld te verrekenen, maar dat gaat niet omdat ze zagezegd geslaagd is. Ze beheerst de module wel absoluut niet.

Dat zijn een aantal gevallen. Ik kan er moeilijk mijn vinger op leggen of dat 'outliners' zijn waarvan je zegt 'o jee'. Ik ben bij het radioprogramma De Inspecteur geweest en daar kregen ze toch nog heel wat van dergelijke situaties binnen. Ik vrees dus dat ze niet alleenstaand zijn.

Het volwassenenonderwijs vormt een belangrijke schakel in het levenslang leren van de Vlaming. Bovendien geeft het Vlamingen die werkzoekend zijn de mogelijkheid een kwalificerende opleiding te volgen. Het is dan ook belangrijk dat de kwalificaties een civiel effect hebben. Als je een kwalificatie van koekjesbakker krijgt en je gaat naar een banketbakker om te solliciteren, dan moet je werkelijk in staat zijn om dat te kunnen. Als je een opleiding modeontwerper of kleding naaien volgt, dan moet je dat ook kunnen als je die module hebt gevolgd.

Hoe reageert u op het feit dat bepaalde cursisten een certificaat behalen zonder examen te hebben afgelegd of te hebben deelgenomen aan een of andere vorm van evaluatie?

Er werd ook gezegd dat er permanente evaluatie was gebeurd, maar de cursisten die ik aan de lijn heb gehad, konden me niet echt vertellen wat dat dan was. Hoe zult u ervoor zorgen dat de kwaliteit van het volwassenenonderwijs gewaarborgd blijft? Op welke manier kunt u de zaken die ik heb aangehaald, onderzoeken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De coronacrisis en de tijdelijke schorsing van de lessen heeft ook op het volwassenenonderwijs een bijzondere impact gehad. Dat is een open deur intrappen. De centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs moesten overschakelen op afstandsonderwijs, maar na de gedeeltelijke fysieke heropstart kwamen lang niet alle cursisten terug.

We hebben een paar noodzakelijke maatregelen genomen. Via het Corona-II-decreet werd in de mogelijkheid voorzien dat centra konden afwijken van het evaluatiereglement, uiteraard zonder afbreuk te doen aan essentiële bepalingen zoals het recht op motivering van negatieve eindbeslissingen, verhaalrecht enzovoort. Hiervoor was een voorafgaand akkoord van de cursisten niet nodig, maar het centrum moest hen er wel tijdig en duidelijk van op de hoogte brengen.

Een andere maatregel die ik genomen heb, is dat sommige ingeschreven cursisten een eenmalige vrijstelling kregen van het inschrijvingsgeld wanneer ze zich dit schooljaar opnieuw inschreven. Die vrijstelling van inschrijvingsgeld is beperkt tot cursisten die ingeschreven waren voor modules die gestart waren voor de schorsing van de lessen én die niet deelgenomen hebben aan de evaluatie en niet geslaagd waren. De cursisten op Radio 2 hebben hun klacht niet geuit op het moment dat ze hoorden dat ze geslaagd waren, wel op het moment dat ze hoorden dat ze hierdoor niet in aanmerking kwamen voor een vrijstelling van inschrijvingsgeld wanneer ze zich opnieuw wilden inschrijven.

Maar de maatregelen die ik genomen heb tijdens de coronacrisis enerzijds en de autonomie van centra om hun evaluatie zelf te organiseren anderzijds nemen uiteraard niet weg dat het ontoelaatbaar is dat een CVO een studiebewijs uitreikt aan een cursist die geen enkele vorm van evaluatie heeft gehad. Dit is in strijd met

het decreet Volwassenenonderwijs en dus een inbreuk op de erkenningsvoorwaarden van een centrum voor volwassenenonderwijs.

Ik kan natuurlijk niet via de radio achterhalen of de klacht terecht is of niet. Evenmin kan ik achterhalen of dit gaat om een eenmalig incident, dan wel om een fenomeen dat zich op grotere schaal in de sector zou voordoen.

Ik zie dat niet en de cijfers wijzen eerder op het tegendeel. Uit voorlopige cijfers leer ik dat het globale slaagpercentage voor de cursisten van het schooljaar 2019-2020 bij de CVO's gedaald is van 68 procent vorig jaar naar 59 procent dit jaar. Het lage slaagpercentage is vooral het gevolg van een hoger percentage cursisten dat niet slaagde: 18 procent tegenover 13 procent vorig jaar.

Het aantal cursisten dat niet deelnam aan de evaluatie, bleef stabiel: 18 procent nu tegenover 17 procent vorig jaar.

De voorlopige cijfers geven alvast niet aan dat het probleem dat op de radio gemeld werd, zich op heel grote schaal in alle centra voordoet, integendeel. Uiteraard moeten we ook in deze ongewone tijden de kwaliteit van het volwassenonderwijs blijven waarborgen. Daarom zal de Onderwijsinspectie ook tijdens deze coronacrisis onderzoek in het veld verrichten. Hierbij gaan ze na in welke mate centra aan kwaliteitszorg doen in veranderende contexten; in welke mate de veranderende context impact heeft op de resultaten bij cursisten; en in welke mate leraren de kwaliteit bewaken van hun lessen.

Na deze verkennende onderzoeken hervat de Onderwijsinspectie opnieuw de reguliere doorlichtingen waarbij kwaliteit en kwaliteitsontwikkeling de centrale onderzoeksvragen zijn, gevolgd door een advies.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de, wat mij betreft, ietwat geruststellende cijfers die u meegEEft. U zegt dat het gebeurd kan zijn, maar dat het niet wijdverspreid zou zijn, toch niet op basis van de cijfers die u voorlegt. Zelfs als het slaagpercentage is gedaald, is het toch belangrijk dat er niet zomaar kwistig certificaten zijn uitgedeeld. Dat is niet onbelangrijk.

Het is maar een voorstel, maar misschien moeten we de mensen die dat hebben gemeld of die we kennen, verzamelen om na te gaan of een aantal centra er toch niet te flexibel mee is omgegaan. Dan kan er gericht worden gekeken. Het is zoals u zegt: de studenten hebben hun klacht niet ingediend op het moment dat ze vernamen dat ze hun certificaat wel kregen. Het is pas naar boven gekomen op het moment dat de idee kwam om nog iets te volgen waarvoor men moest betalen. De verwondering van 'Oei, er zit een certificaat in mijn brievenbus' was er blijkbaar niet. Het is misschien handig om er zicht in te krijgen.

Koekjesbakker is een belangrijk beroep in het kader van tewerkstelling, maar het is geen beroep waar een groot gevaar aan hangt. Iemand die elektriciën wou worden, zei dat hij geen elektriciteitskast van dichtbij heeft gezien, maar wel zijn certificaat had gekregen. Hij kon wel geen elektriciteitskast bekabelen. Officieel mocht hij het wel doen want hij had het papier, maar hij wou er niet aan beginnen omdat het voor hemzelf en anderen gevaarlijk zou zijn. Ik denk dat we dat zuiver moeten proberen te krijgen en dat we die signalen moeten kunnen opvolgen.

Kunnen we nagaan in welke mate mensen die een certificaat hebben gehaald in het volwassenenonderwijs er ook effectief mee aan de slag gaan? Ik weet niet of VDAB daarover cijfers kan geven. Ik weet dat het in het verleden is gebeurd en we hebben het rechtgezet, maar cursisten wilden hun opleiding een tweede keer volgen voor al het materiaal dat ter beschikking was. Om die reden is er een

responsabiliseringsbijdrage ingevoerd. Als je twee keer hebt deelgenomen en twee keer niet bent geslaagd, dan gaat de derde keer het inschrijvingsgeld omhoog. We wisten dat in opleidingen voor schrijnwerker de mensen de machines kwamen gebruiken, niet meer voor opleiding, maar omdat ze in bijberoep iets deden en de machines niet zelf hadden. Tijdens de praktijklessen kwamen ze hun meubelstukken zagen. Dat is interessant, maar daar dient onderwijs niet voor. Daarom is de responsabiliseringsbijdrage ingevoerd die afremmend werkt. Ik denk dat we toch nog eens moeten kijken of een gevolgde opleiding tot meer tewerkstelling leidt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega, bedankt voor de interessante vraag. Ik had het ook op de radio gehoord en was ook zeer verbaasd over wat ik hoorde. Ik ben toch wel blij met de berichten die we van de minister krijgen, dat het toch wel genuanceerder is.

We hoorden ook al in de Septemберverklaring dat levenslang leren voor de Vlaamse Regering, en voor het Vlaamse volk tout court, belangrijk is. We zijn het er ook allemaal over eens dat het civiele effect van kwalificaties en diploma's zeer belangrijk is.

Wat mij interesseert, is hoe men vanuit het volwassenenonderwijs, maar ook vanuit het leerplichtonderwijs, de problemen van de praktijkvakken opvangt. Naar mijn aanvoelen ligt daar het grootste probleem. Als men in het volwassenenonderwijs Frans volgt, dan is het allicht makkelijker om een certificaat te halen dan van koekjesbakker. Collega Daniëls, geen certificaat van koekjesbakken betekent misschien slechte koekjes. Of het erg is of niet en wat het effect ervan is, laat ik in het midden. Mijn vraag is vooral wat het gevolg van corona is geweest, vooral op de praktijkvakken die worden aangeboden in het volwassenenonderwijs, maar evenzeer in het reguliere onderwijs. Hoe kan de inspectie hier eventueel verder onderzoek naar doen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik neem de suggesties mee. Aan de praktijkopleiding hebben we trouwens speciale aandacht besteed omdat dat inderdaad van een andere orde is. Taalvakken gaan met afstandsonderwijs iets vlotter dan koekjesbakken. Daarom hebben we er ook in de draaiboeken en de kleurencodes rekening mee gehouden. Als we moeten inperken in alle codes, dan zal verhoudingsgewijs de resterende mogelijk te benutten lestijd prioritair worden ingevuld door de praktijkvakken. Dat is belangrijk.

Het siert de mensen die getuigden op Radio 2 dat ze kozen voor de opleiding en niet voor het diploma. Het was hen echt te doen om de inhoud. God behoede ons dat mensen aan het werk gaan in een beroep zonder inhoudelijk geschikt bevonden te zijn om dat beroep uit te oefenen. Dat blijft vooralsnog het privilege van politici.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, er flitst nu van alles door mijn hoofd dat ik zou kunnen zeggen, maar ik onderdruk het. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Ik probeer het nog harder te onderdrukken, maar het wordt wel heel moeilijk met uw aanvulling. Het is bijna weg.

Minister, dat de praktijklessen in corona maximaal kunnen doorgaan, is één zaak. Het feit dat u onderschrijft dat de kwaliteit die we bieden in de CVO's en het certificaat dat we afleveren, civiel effect moet hebben, is belangrijk. Het is cruciaal dat, als mensen op de arbeidsmarkt komen, men niet zegt dat het certificaat van

het volwassenenonderwijs niets waard is. Op die manier ga je mensen een opleiding laten volgen die een minder civiel effect heeft. Daar moeten we echt over waken. Als er echte cowboys tussen zouden zitten, moeten we die aanpakken. Ik weet dat er CVO's zijn die het echt ter harte nemen, die er echt op inzetten en die er echt voor gaan om mensen de inhoud van de opleiding mee te geven, als persoonlijke verrijking, maar ook in het kader van activering. Ik wil oproepen om daar de focus op te leggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.